

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or name, with decorative flourishes.

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or name, with decorative flourishes.

Liber p[ro]visiono
nic Magistri
[illegible]
[illegible]

[illegible handwritten text]

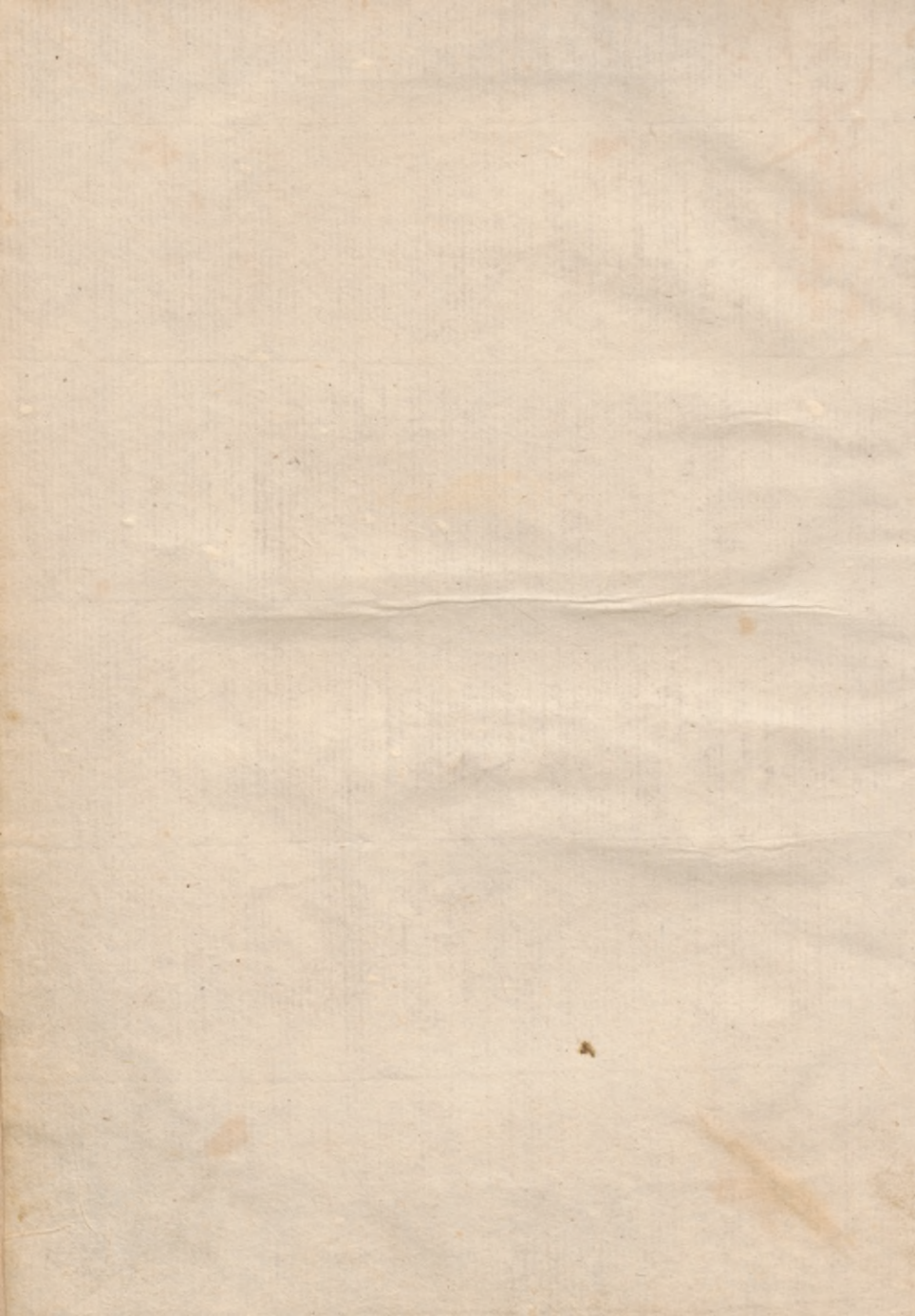
[illegible handwritten text]

[illegible handwritten text]

[illegible handwritten text]

[illegible handwritten text]

[illegible handwritten text]

**Liber Phisiono
mie Magistri
Michaelis
Scoti.**

Joannis Antonij Erva Bonon. I. V. D.

*De Chironomia et Aeronomia
etiam prodit magister Michael Scotus, ut videtur ex
pagina. 66. capto 90. qui de se facit.*

Ozler Library # 7490

fol. 1. recto
(verso blank, not photo)

Scott, Michael, *Later physiognomy*

312409

F. 1, recto

Verso is blank

RIMA Pars libri huius	Ca.	ii
De tempore coitus masculi & feminae & defectu ipsius.	Ca.	iii
De occasionibus generandi & non generandi & menstruo mulierum	Ca.	iiii
Signa mulieris calidae naturae & quae coit libenter.	Ca.	v
Signa mulieris frigidae naturae & quae non libenter coit.	Ca.	vi
Diuisio capituli.	Ca.	vii
Secunda diuisio capituli.	Ca.	viii
Tertia diuisio capituli.	Ca.	ix
Forma matricis in muliere.	Ca.	x
De notitia natiuitatis puerorum. s. quando pueri nati euan- dunt & quando non.	Ca.	xi
De modo nascētis infantis & de ventre matris eius.	Ca.	xii
De rebus quae nocent embrioni & mulieri grauida.	Ca.	xiii
De conditione lactis & lactantis & deifante lactate.	Ca.	xiiii
De dispositione filiorum ad parentes & econuerso. Et de la- ctatio ad nutrice non propria matrem.	Ca.	xv
Signa mulieris grauidae.	Ca.	xvi
Signa masculi concepti in muliere grauida.	Ca.	xvii
Signa probabilia: quibus ad oculum & ad intellectum scit utrum mulier sit grauida masculi uel femellae.	Ca.	xviii
Quomodo habetur notitia quot filios quaeque mulier de- beat habere.	Ca.	xix
Capitulū signorum in femina grauida. quibus habet notitia si embrio est sanus uel infirmus: uicturus satis uel moriturus tamen in ventre matris quae extra.	Ca.	xx
De animalibus in genere & in specie.	Ca.	xxi
Diuisio capituli de animalibus	Ca.	xxii
Explicit prima pars libelli huius de scientia physionomiae.	Ca.	xxiii
Nunc incipit pars secunda poemium.	Ca.	xxiiii

a ii

Annibal's Mariscotti

Signa cōplexionis rōne coloris in pelle	Ca.	xxiiii.
Signa complexionis ratione coloris in pelle: & quantitatis in carne.	Ca.	xxv.
Signa corporis calidæ complexiōis.	Ca.	xxvi.
Signa corporis frigidæ complexionis.	Ca.	xxvii.
Signa corporis humidæ cōplexiōis	Ca.	xxviii.
Signa corporis siccæ complexionis	Ca.	xxix.
Signa corporis temperati & sani	Ca.	xxx.
Signa corporis distēperati & male sani	Ca.	xxxi.
Signa complexionis cerebri.	Ca.	xxxii.
Signa complexionis cordis	Ca.	xxxiii.
Signa complexionis epatis	Ca.	xxxiiii.
Signa complexionis pulmonis	Ca.	xxxv.
Signa complexionis stomachi	Ca.	xxxvi.
Signa cōplexionis testicularum	Ca.	xxxvii.
De notitia partiū corpis i omni aīali	Ca.	xxxviii.
Signa cōplexionis malorū humorū	Ca.	xxxix.
Signa nimii sanguinis	Ca.	xl.
Signa nimie coleræ	Ca.	xli.
Signa nimii flectmatis	Ca.	xlii.
Signa nimie melancoliæ	Ca.	xliiii.
Notula doctrinalis.	Ca.	xliiiii.
De notitia nimie abundantie humorum per somnia	Ca.	xlv.
Sōnia significātia dominiū sanguinis	Ca.	xlvi.
Sōnia significātia. d. coleræ rubeæ	Ca.	xlvii.
Somnia significantia. d. flegmatis	Ca.	xlviii.
Sōnia significātia dominiū melācolie	Ca.	xlix.
Somnia significantia caliditatem	Ca.	.l.
Somnia significantia frigiditatem	Ca.	li.
Somnia significantia humiditatem	Ca.	lii.
Somnia significantia siccitatem	Ca.	liii.

Somnia significãtia repletionẽ humorũ.	Ca.	liiii.
Somnia significantia malos humores esse in corpore humano.	Ca.	lv.
De notitia auguriorum.	Ca.	lvi.
De notitia sternutationis.	Ca.	lvii.
Nunc incipit tertia pars: i qua cõtinentur capitula Phisio- niã in specie utriusq; sexus uiri & mulieris.	Ca.	lviii.
De capillis.	Ca.	lix.
De fronte.	Ca.	lx.
De ciliis.	Ca.	lxi.
De interciliis.	Ca.	lxii.
De oculis.	Ca.	lxiii.
De naso.	Ca.	lxiiii.
De naribus.	Ca.	lxv.
De ore.	Ca.	lxvi.
De labiis.	Ca.	lxvii.
De dentibus.	Ca.	lxviii.
De lingua.	Ca.	lxix.
De flatu.	Ca.	lxx.
De uoce.	Ca.	lxxi.
De risu.	Ca.	lxxii.
De mento.	Ca.	lxxiii.
De barba.	Ca.	lxxiiii.
De facie.	Ca.	lxxv.
De auribus.	Ca.	lxxvi.
De capite.	Ca.	lxxvii.
De gula.	Ca.	lxxviii.
De collo.	Ca.	lxxix.
De spatulis.	Ca.	lxxx.
De brachiis.	Ca.	lxxxi.
De manibus.	Ca.	lxxxii.
De pectore.	Ca.	lxxxiii.

De dorso.	Ca.	lxxxiiii.
De uentre.	Ca.	lxxxv.
De carne.	Ca.	lxxxvi.
De costis.	Ca.	lxxxvii.
De femore.	Ca.	lxxxviii.
De coxis.	Ca.	lxxxix.
De genibus.	Ca.	lxxxx.
De cruribus.	Ca.	lxxxxi.
De cauculis pedum.	Ca.	lxxxxii.
De pedibus.	Ca.	lxxxxiii.
De unguibus.	Ca.	lxxxxiiii.
De calcaneis.	Ca.	lxxxxv.
De plantis pedum.	Ca.	lxxxxvi.
De passibus pedum eundo.	Ca.	lxxxxvii.
De motu personæ.	Ca.	lxxxxviii.
De gibbosis & strumosis.	Ca.	lxxxxviiii.
De statura hominis.	Ca.	.C.
Notula doctrinalis.	Ca.	Ci.

Capitulum ultimum libelli Phisionomiæ: in quo comprehenditur intentio singulorum capitulorum eiusdem scientiæ.

Ca. Cii.

Explicunt Rubricæ omnium Capitulorum contentum in hoc præsentis uolumine.

NCIPIT Liber Phisionomia: quem compi

~~scripsit~~ ad preces. D.

Federici romanorum imperatoris. Scientia
i cuius est multum tenēda in secreto: eo q̄ est
magnæ efficacīæ: Continens secreta artis na
turæ: quæ sufficiūt omni astrologo. Et cum
hæc pars libri phisionomiæ cōstet ex tribus

partibus: hoc est prooemium.

i Mperator inter cætera quibus te oportet esse sol
licitum est scientia boni & mali: & eam modis
omnibus inuestigare per te metipsum in libris
auctorum & omnibus scientiis: & principaliter
earum scientiarum quæ dicuntur artes. Et hæc

facies penitus: quando anima tua fuerit in quiete: & corpus
tuum habuerit spacium: prætermisissis negotiis gentium ali
quid a maiestate tua petentium: & eis respondentium. De
bes enim scire q̄ duo sunt tempora homini uiuenti. scilicet
tempus pacis & tempus guerræ: & ita duo sunt cibi: Corpo
ralis & Spiritualis: Corporalis partium ad nutrimentū cor
poris. Spiritualis uero ad nutrimentum animæ. Sciēdo q̄
sicut cibus corporalis conseruat corpus in bono statu: si sit
factus ratione: & assumptus per mensuram ab animali: cui
conuenit: & in tempore congruo: eo q̄ non in omni tempo
re omnia conueniunt: Ita cibus spiritualis retinet animam
bono statu: si sit factus ratione: & assumptus per debitam
mensuram in tempore congruo utriusque ætatis uirtutis in
homine. Scriptum est enim q̄ sicut frigida calidis & calida
frigidis temperantur. Ita contraria contrariis curantur: &
medelam recipiunt ordinate. Similiter est utile inquirere
diuersos auctores & magistros propter diuersas sentētias.
eo q̄ diuersi diuersa sentiunt: & monent sciētia uel ingenio
gratioso naturæ: quod diffunditur desuper pficiens multū
postea: & est origo scientiæ. Vnde ex meo consilio. docto
res magistros & homines ingeniosos naturaliter: curialiter
apud te inuenies: & sæpe cum multis sermonem facies: co/

ram eis sapienter ac domestice uerba pronuncians. Puta/
bis in diuersis propter diuersa: & facies eis questiones quā/
do tecum erunt: & dicta eorum in corde seruabis: ut impo/
sterum & tibi & ceteris prodesse possint. Nescis terra in
cultā & arida: quæ cum sit sterilis ab hominibus reproba/
tur. Manutene studium scientiarum in tuo regno: & fac
fieri disputationes ante conspectum tuum: & tuus animus
in his gloriatur: ut tuum ingenium, in melius reformetur
Tuum studium scit uelle regnare diu. Et hoc erit si te dede/
ris uirtutibus: uita uitando. Et de tali mortalitate aliquid
dicemus: si deus uoluerit. Sed hic dicimus: q̄ des cor tuum
cognitioni boni intellectus secundum discretionis mensu/
ram. Sis amicus dei fide: spe: & opere. Nec obmittas ample
cti illam scientiam: quæ a philosophis phisionomia natura
liter nominatur. Et hæc sciētia est illa inter ceteras: qua cau
te multi homines quondam usi sunt gloriari & exaltari a/
pud magnates: scilicet imperatores qui transferunt. Simi/
liter apud multos reges & baronos. Et non quia adeo præ/
cedant reliquos homines: Sed propter hanc scientiam &
propter huiusmodi plurimas alias: quas secreto nouerunt.
Vnde dictum est: honora hominem propter scientiam.
Require notum amicum propter necessitatem. Apud enim
quosdam melius est philosophari q̄ ditari & apud quosdam
melius ditari q̄ philosophari: & apud quosdam utrunque
nocet: & apud quosdam neutrum debet requiri, scilicet a fa
cientibus ueram penitentiam in hac uita. Huius enim scien
tiæ inquisitio est pulcherrima in natura: cuius perfectio at/
tribuitur phisionomoni: de numero antiquorum phisione:
summo doctore in scientia naturali. Vnde quidem hæc
scientia nomen traxit ab eo: studium cuius grande fuit diu
& diu eam inuestigare ac etiam irreprensibiliter congre/
gare. Collecta est enim hæc scientia ex compositione ho/
minis utriusque sexus cum qualitate possibili modi status
personæ uiuentis. Et ex hac scientia naturæ ingeniosæ
quæ cognoui: tibi domine imperator sub lucida breuitate

in hoc libello penitus enarrabo. Dicit enim quidam sapiens
Phisonomia est scientia naturæ: insinuatione cuius peri-
tus in ea sufficienter agnoscit differentias animalium per-
sonarum in omni gradu sui. Et quia omnis scientia est a
phisonomia: idcirco eam in hoc loco diffiniamus: Phisio-
nomia est doctrina salutis: electio boni: & uitatio mali: com-
prehensio uirtutis & præmissio uitiorum. hoc autem
inducit uerus amor dei: timor diaboli: fides meritoria: spes
præmii imperdibilis æternæ uitæ: & iudicium mortis: qua
uidetur penitus: quod hic omnia relinquuntur cæteris: quia te-
nentur. Et non ulli ualet scientia: nec potentia: nec congre-
gatio personarum: nec gratia pulchritudinis: nec uoluntas:
& omne bonum. Vnde dixit quidam. Omnia transibunt
nos ibimus: ibigis: ibunt: Cari: non cari conditione pari. Et
alibi dictum est: Omnia transibunt præter amare deum.
Constituo ergo Federice Imperator tibi ex hac scientia
phisonomiæ regulas & constitutiones abbreviatas: quas ti-
bi pono satis sufficienter. Iugo quarum si te bene adie-
ceris: dabit tibi magnum pretium laudis ex multa sapientia
& uirtute: crescet tibi etiam magnum & grande ingenium
sapientiæ ad nobilitatem tuæ naturæ. quam sapientiam si
in mente habueris memorem: melius intelliges dicta loquē-
tium tibi: cautius agnosces tuos sapientes & alios uisu & au-
ditu: nec non & alios homines indifferenter: qui tecum ha-
bebunt gratiam eloquendi: uel ante te aliquid faciendi quod
non est parum. Et ex industria huius scientiæ in te secreto
habebis grandem partem consiliorum consulentium tibi:
& exultationem uirtutum & uitiorum quasi ut semper se-
cum habitauisses in factis ubique. Sed ante quod hoc tibi re-
citem ordiate per singula capitula: uolo tibi enucleare histo-
riam prioris substantiæ: quasi incipiens a fundamento pri-
mæ materiæ: quod potest esse tibi multum earum multipli-
ci ratione: eo quod pauci hoc sunt scientes in ueritate.

Obilis imperator uir gratiose quasi omnium
n gratiarum & donorum ex grandi amore tibi
notifico sacratissimam scientiam naturæ: quæ
potest appellari consolatio: & quæ non mul-
tum dicitur gentibus idiotis: nec etiam est di-
cenda: Sciendo q̄ qui eam bene nouerit: & memorem in
mente habuerit: quotienscunque casus incurret: ipsamque
exercitando si incipiat loqui de ipsa cum altero: & ille hanc
scientiam ignorauerit: uidebitur illi q̄ ipse sit propheta uel
sanctus. & hic postea reemendabit eum ubique dans ei stu-
diose pretium magnæ laudis. Amabitur a gentibus notis
& ignotis: quæ audierint loqui de illo: & honorabitur inter
eos. Et hoc non est parum uidelicet inter uniuersas gentes
famam sapientiæ & scientiæ celebrem obtinere. Scias igitur
q̄ & motu superiori fit & motu inferiori: scilicet partim
in genere & partim in specie. & motus primos conceptio-
nis ex utroque sexu est amor naturalis uiri in mulierem &
mulietis in uirum in caloris uniti genitalibus. Sciendo q̄ uir
est agens: mulier uero patiens. unde ambo habent uim rela-
tiui: cum in coitu sit mutua relatio. Eoque semen unius
refertur alteri: & utrunque est antecedens alterius. Luxu-
ria uiri primam radicem habet in lumbis & libido mulieris
in umbilico. Vnde Iob Virtus eius in lumbis eius: & for-
titududo eius in umbilico uentris eius. Iuxta illud dominus
in euangelio. Sint lombi uestri præcincti & lucernæ arden-
tes in manibus uestris. Tempus enim congruum in uiro
est in hieme & in uere ad coeundum: mulieris in æstate &
autumno. Istud autem est propter contrariam cõplexio-
nem temporum & personæ. Complexio quorum nihil
aliud est quam caliditas cum frigiditate & humiditas cum
siccitate. Item dicimus q̄ neuter non posset agere cum de-
lectu nisi haberent instrumenta ad hoc deputata tam intus
quam extra. Vnde uir habet suos testes extra uentrem in
pelle. Mulier uero intus uidelicet extra principium uul-
uæ. Tamen non sunt in omni similes testiculis uiri. Vnde

mulier habet suum semen ex testibus uelut uir: & hoc mo-
netur ad coitum ardentem. Semen uero testiculorum dici-
tur proprie sperma: quod descendit ex omni humore cor-
poris diuiso & partito in omnibus membris essentiae: cuius
est nobilior pars omnium humorum & subtilior. Et
hoc semen in se continet omnem naturam & complexio-
nem quarumlibet partium totius corporis: a qua descen-
dit. Sciendum est quod sperma uiri est calidius & fortius il-
lo mulieris. In emissione uero spermatis utriusque a natu-
ra superiori tribuitur omnis uirtutis effectus & uirtutis au-
gmentabilis pro tempore decurrente. Et secundum cur-
sum corporum superiorum sicut dispositionem corpo-
rum concipientium foetus recipit simul & semel omnia
& singula quae postea discernuntur ordine temporum &
natura. Quantitas autem embrionis fit secundum qua-
ritatem seminis uirtuosi & matricis: quae matrix si fuerit bo-
ne complexionis embrio uadit ad perfectum: & econtra-
rio. Vnde si semen discurrat per matricem in longum
foetus erit longus & gracilis & si in latum uel quasi rotun-
dum erit curtus & grossus. Quid autem sit sperma sic dif-
finitur. Sperma est primo materia embrionis creandi: ue-
l sperma est artifex creandorum infantium: uel sperma est
semen animalis sine spiritu & nobilioris sanguinis & purio-
ris ad instar uini rubei: quod ex agitatione conuertitur in
sperma candidum. Et cum illa substantia sit nobilior par-
te remanente ac leuior & uirtuosior: ideo superascendit.
Et est sciendum quod si de semine uiri plus fuerit quam feminae
foetus erit illi similis in pelle & forte in sexu. Verbi gratia
mulier quaedam erat alba: & cum coiret cum aethyope pe-
perit filiam albam. Alia mulier nigra coiuit cum uiro al-
bo. & peperit filium nigrum: ut patet hoc toto tempore.
Verum est quod si mulier sit iuuenis: cum in coitu sit memor
sui uel uiri uel alterius. & proprie cum semen diffundit ge-
neratiuum genitum erit omnino similis: & iam probatum
est miles & in animalibus. Cum uero sperma exit coitu

est maxima delectatio in naturali corporali & spiritali secundum quantitatem illius & testiculi de quo exit. Scendum est quod ex dextro maior est dulcedo quam ex sinistro; & ex multo sentine quam ex pauco: quia sperma diffunditur completa aetate per causam: ut unusquisque manuteneat sibi uitam productius. Dicimus quod cibi sunt quibus semen augumentatur in uasis: ut rapa: cicera: carnes recentes: gallina: castrati: porci non saliti: oua sorbilia: fabum: fractum cibus de pasta: panis recens non calidus & caetera. Sunt etiam quibus cibi semen deficit absque emissionem: ut carnes salitae: cibi acri & acerbi: panis siccus ut. xv. dierum & biscoctus &c. Item ciborum quidam inducunt luxuriam: ut scinchus: oua sorbilia: caseus dulcis: eruca sicca: uinum purum ostraca saturitas conueniens ciborum: & quaedam electuaria. Mouent autem luxuriam species decoris alterius corporis ad corpus sibi amore conueniens uisu & tactu. Verbi gratia Si uir bene uideat mulierem iuuenem & pulchram & econtra. Et per uersimilem: ut si adolescens adornetur ad instar puellae uel habeat faciem inclytam ut famella qua contingit fortis motus: ut patet in sodomitis. Sunt etiam quidam cibi quorum comestione castitas conseruatur: ut portulaca: lactuca: eruca uiridis: acetum compositum: cucurbita: cucumer: ieiunium: paucus cibus: portatio iaspidis & thopation: absentia corporis decorati aetate & adoratione. Vir habet uirtutem calamitae ad mulierem: & mulier ad uirum: quae uisu propinquo tactu ad inuicem coniunguntur. & sicut de chalybe & silice exit quandoque scintilla: Ita de spermate exit quandoque conceptio. & matrix est embrio: sicut olla ad coquendum epulum & lar ad frigatiam de pasta. Et sciendum est quod raro accidit: quod exeat sperma ex utroque testiculo uno coitu. scilicet utriusque agentis & patientis. & ob hoc una tantum fit conceptio uel creatio: quando conceditur de super dono gratiae nec aliter. Sed si ex duobus testiculis utriusque coitum facientis sperma exierit: & in duas partes, matricis diffundatur: due fiunt creaturae uel amplius secundum diffusionem

per loca matricis. Vnde cum matrix constet ex septem cel-
lulis siue crispaturis: ut patet in uentriculis ouium & porca-
rum & cetera: mulier potest septem filios concipere & por-
tare. Volens autem domine imperator q̄ omnia & singula
cognoscas per te metipsum: quomodo embrio concipitur
siue generetur ex utriusque coeuntibus in congruo tempore
& coitu facto conuenienter: in quibus nobis aperte di-
cemus secundum q̄ nobis per seriem uidebitur enarrare.

De tempore coitus masculi & feminae & de defectu ipsius;
Capitulum secundum.

P Rincipium temporis coitus scilicet in quo sperma
dulciter exit uel amare in masculo est post comple-
mentum annorum. xiiii. & deinceps usque ad annū
lxxvii. ad plus in femina uero post complementum. xii. an-
norum & deinceps usque ad. xl. annos uel. l. ad plus: & cum
hoc spermatis exitu incipiunt pili paulatim oriri in pectine
unitas quorum dicitur femur. Similiter nascuntur in nati-
bus nasi: in maxillis masculis: sub asselliis: & circa sexum de-
orsum: super brachia: manus: & crura: Sicut incipiunt oriri
in tempore ueris frōdes in arboribus: & in herbis flores;
& rami: unde porri corporis aperiuntur & producant ali-
quid sui generis extra solitum: Item sibi uox mutatur. Ca-
put uirgæ masculi decooperitur: mammae feminae incipiūt
tumescere uterque naturaliter se mouet ad coitum: ex ma-
gno delectu pariter in naturalibus membris: nisi libido sæ-
pe refrenetur per accidens: ut per ieiunium & per asperam
uitam ciborum: Post autem spermatis emissionem utriusque
mutant figuram principaliter in facie: & uirtutem in carne
& consuetudinem in moribus: in cogitationibus: & inge-
nio: De coitu dicimus q̄ si quis ipsum nimis frequenter: &
etiam in diebus contrarii temporis ei multa contingunt in
contrarium: quæ quidem faciunt corpori ista quæ dicemus
nunc: Nam coitus continue factus totum corpus infrigidat
& deficiat ab humoribus: & talem actum sentit inconue-
nienter cerebrum capitis & oculi: quia cum cerebrum ple-

nus liquidetur ut glacies in sequenti die & proprie in ma/
ne oculi lachrymant. contingit dolor capitis qui dicitur so/
da siue emigranea & proprie circa horam nonæ & deiceps.

Diminuit etiam coitus inconuenienter factus uices
omnium membrorum: cum sit sperma colamentum ipso/
rum. Macro corpore figura fit, torpior in aspectu: uisus ocu/
lorum abbreviatur: uita annihilatur: debilitatur spiritus: ap/
petitus cibi perditur. Homo fit obliuiosus faciendorum: &
piger in eundo grauis: in moribus solitis simplicior, in inge/
nio grossus: in laborando uanus: in credendo alteri uelox.
Capilli sibi facile cadunt: & citius canescunt: & fit caluus
in fronte & in summitate capitis: facile infirmatur ab aere
corrupto: Qui cum patitur non bene memoratur tempo/
ris in quo coiuit nimis: uel contra documentum consilio
rum coiuit naturæ. Et de istis omnibus satis patet per con/
trarium ut in pueris uel puellis nondum corruptis: quoniã
ad talia non incurrunt: quia non canescunt neque calues/
cunt: immo capilli sibi crescunt: ut herbæ in horto. Et hoc
patet in triciis puellarum uirginum ante quam coeant: quæ
post multum coitum perdunt capillos & colorem. Et tunc
per capillos & colorem ualde mirantur causam propriam
ignorantes. Idem est de uiris: quoniam bene perpendunt
de casu capillorum: & de dolore capitis: quem emigraneam
appellant: sed non cognoscunt quod freques coitus non est in
congruo tempore factus. Vnde super hoc quidam dixit
& bene: & memoriæ firmiter tenendum est. Vere coire
iuuat: hiemis quoque tempore confert. Sanus in autumno
si uis tu fore coito. Vnde qui a contrario tempore sibi nõ
custodierit nimio coitu & fleuborhonia & cibus contrariis
complexioni suæ secure aspeçtet infirmitatem periculofam
in breui tempore: nisi forte se adiuuet maxime medicina/
rum iuamento. Tamen dicimus quod qui nimis penetraue/
rit mulierem: lauet sibi nares & pulsus brachiorum & pe/
dum bono uino & comedat bonos cibos: ut restaure/
tur quod deperditum est de semine & de sanguine. Sunt

autem multi qui sanitatem percipiunt ex usu ueneris: & qui-
dam facile infirmantur. ualet enim sanguinicus: nocet uero
flegmaticis: colericis: & melancolicis. Et prodest secundum
causam interuenientem & statum. Qui enim multum min-
girsape recipit nocentem per coitum eo q̄ superfluita-
tes corporis sufficienter nudantur per urinam: qui si utatur
coitu facile infirmatur & cito moritur. Verū est q̄ quædam
faciunt satis urinare: ut caro uolatiliū: & omne diureticum:
ut petrosilium: crocus: cicera: rapæ: faseola: nuclei cerasorū
&c. Sed si pinguis sanguinitate non utatur coitu & super-
fluitate seminis: q̄ nimis implet uasa: solet infirmari: ut pa-
tet in damicellis: quæ nimis conseruantur in uirginitate: in
uiduis: & religiosis mulieribus: & masculis.

De occasionibus generandi & non generandi & de men-
struo mulierum. Cap. iii.

dicit Aristoteles cessante causa cessat effectus. Vnde
multæ sunt causæ generandi & nō generādi. Causa
enim generādi est primo uolūtas dei. Secūda causa
est si status personarū fuerit bonus in sanitate: & congruus
in usu regiminis ciborum & potuum: & e contrario. Ut ue-
ro mulier generet ista sunt principaliter præscienda scilicet
ut matrix sit sana & in suo loco & nō suffocata: & bonæ com-
plexionis in caliditate: Sperma utriusq̄ sit diu referuarum:
& præcipue uiri ad hoc ut sit bene uiscosum & coctum sua
digestione: Ambo coeuntes mittant semen: ut cōmiscan-
tur: Virga sit longa: mulier iuuenis uel quæ non deficiat a
menstruo: Matrix contineat sperma receptum ad minus p̄
mediam diem: uitet mulier coitum hinc ad tres dies: ne ad-
datur aliud semen: uel ne aperiatur orificium: nec mulier
edat tunc cibum frigida naturæ: nec fleubothometur: nec
recipiat frigus. & sic potest ualere coitus. fecit enim ad con-
cipiendum unus coitus tantum. Quando mulier coit uo-
lens grauidari debet stare cooperta cum uiro stricta & tene-
re anum eleuatum: ut semen melius intret: & plicata in uno
latere secundum q̄ grauidari desiderat: facta grauidatione

se diu custodiat: & sedeat in loco cum anno pedibus & renibus. De menstruo dicimus q̄ si a cane comedatur purum fit rabidus: & si aspergatur herba uirens ficcatur: infaturat hominem certa datione: & reddit leprosum. Menstruū est superfuitas ciborum quæ non bene digeritur defectu caloris naturalis: unde est sperma imperfectum: & est ad concipiendum utile & necessarium: ut erat alumen in confectio-
ne tincturæ: & si de ipso in cellula quicq̄ non fuerit generatio non ualet. Sed si de ipso nimis fuerit in loco compositio-
nis: conceptus erit signatus in malum. Et si fiat generatio temporis sui decursus creatura erit male signata: ut gibbo & cætera: aut efficietur leprosa & cætera. Et si mulier sit memor alicuius cum semen diffundit cum uiro creatura assimi-
liabit illi in parte. Et ut eius memoria sit utilis: debet doceri a uiro: q̄ non recordatur tunc de tali uel de tali. Crescit menstruum & decrescit secundum lunam & mare in simili & ita sperma utriusque sexui: unde potest eius augere: requirit exitum. Sciendum q̄ mulier multo abundans menstruo paucò abundat spermate: & ideo non curat de coitu: & e contrario. Signa mulieris calidæ naturæ & quæ coit libenter. Ca. iiii.

Igna autē calidæ mulieris & quæ libenter coit sunt ista: Iuuentus: completis annis duodecim: sit ad minus semel corrupta: mamas habens paruas: & illas conuenienter plenas & duras: barbura in locis consuetis & pilosa: ut in cruribus & pectine & affelliis: Cuius pili sunt grossi & asperi: capilli crispī & curti: audax ī lingua: ī loquēdo uox subtilis & alta: ī animo superba: alteri crudelis & non bene pia: ualde curialis receptu & factiōe seruitiū omnibus personis: & præcipue notis & amicis: boni coloris ī facie: recta in hasta: macra in carne plus q̄ crassa: ebriosa. Talis. n. mulier semper requirit coitum: & complet in actu suum de siderium: paucò abundat menstruo: & quandoq̄ non est exitus eius omni mense ut cæteris: imo transit unus mensis & plus: ut duo uel tres: sed casu ingrauidatur: paucum habet hæc mulier lac: & ē fortis grauida & non grauida. Caro eius

nō sic feret i sudādo ut cōtrariæ mulieres: cātat libenter: cir-
cuit loca & delectat solatiis & ornatibus suis: si ea pōt hēre
Signa mulieris frigida naturæ: & quæ nō libēter coit. C. V.

Ignauero frigida mulieris & quæ nō libenter coit
funt ista: nimia pueritia: māmæ grandes & proprie
molles: nuditas pilorum in locis quæ solent eis abū
dare: capilli longi multi & extensio cito crescentes: de facili
pauida: in loquendo contra alterum non est audax: facile
credit omnia quæ audit. & ideo conuertitur cito ad bonum
& ad malum est condolens alterius miseriæ ac pia. futuens
raro desiderium/ complet. carnes habet undiq; molles: in fla-
tu loquendo est debilis & omni membro personæ: multo
abundat menstruo: & ei discurrit omni mense ad instar ma-
ris per lunam: plus tendit ad pinguedinem q̄ ad macredinē
in facie est pallida uel sine colore: cito ingrauidatur: & gra-
uem habet portatum plus & minus secundum uirtutē em-
brionis: post partum multo lacte abūdat. Signa autem gra-
uidationis in muliere sunt ista & multa: ut est trāsmutatio
stomaci: cessatio menstrui &c. Ideo debilitatur & transmu-
tatur in aliquo a statu priore: pro eo q̄ meatus purgationis
sunt impediti: & menstrua in uentre multiplicātur. Ad im-
pregnandum ualet ante coniunctionē fleuethomia pedū
mundicies matricis: & similiter si se excuset de coitu loque-
la. & hoc facit sape ingeniose: ne uideat esse impia: etiā pro-
pter uerecūdiā citius impregnat puella q̄ femina matura p-
pter teneritatem suorū humorū: quia facilius cōmiscenē: &
conuertuntur in corruptionē: cuius exemplū est in plantis
nouellis arborū: & mulier parua cum maiori parit dolore q̄
magna: & debilis q̄ fortis: & frigida q̄ calida: & piguis quā
macra. Forma autem pedum significat conditionem uiuuarū
lata & stricta: ex qua fit partus.

Diuisio capituli

Ca. VI.

Voniā mulieres non habent in se tantū calorē inna-
tum: quo malos humores in eis abundantes ualeāt
desiccare: neq; possunt pati tantum laborē neq; tam

fortiter ut faciunt uiri: ideo sunt eis debiliores in omni uirtute & opere: & maxime cū cōplent suum coitū. Sciendum q̄ natura: ob hoc sibi tribuit quoddā purgamentū: qđ flos nominatur in uulgari: & mēstruū in scriptura. hunc autem humorē uirtus naturæ eiecit ab eis omni mēse a. xii. anno inantea usq̄ ad annos .xl. uel .l. ad plus: nisi sint grauidæ uel lactantes: aut eis causa interueniat q̄ stringat: uel nisi natura liter sit quasi hermaphrodita: uel minus calidæ naturæ unde mulieres postq̄ sunt cōpletæ ætatis mundantur per mēstruū uel coitū uel per sudorē ut rusticanæ. Vnde si quæ uiri sape uirga coeāt uel uirga sirici. ut quædā uiduæ & moniales & cætera fiunt. macræ & in facie liuidæ: Sciendū. q̄ plus nocet eis una expeditio coitus q̄ septē uiro. sed si raro coeāt uel nō: & bene fluxū purgent: cito icrassant: nisi seminis faciant laborare: uel ieiuniis: & ideo aliquantulū cōcupiscunt coitū cā calor naturalis multiplicādo semen. sed si bene uiuāt cibis & potibus: & nō grauiter fatigentur. idigentes coitu: ut uiduæ morbidæ & quædam monacæ & reclusæ: facile infirmantur. & efficiuntur iuidæ & reumaticæ: & miseræ uiuunt i statu sui corporis hoc ignorantes: & de hoc medici non semper bene perpendunt: & est magnus defectus in eis solo errore. Sed cum non sit sibi iustum talia explorare consulere debent iuxta honestatem in comedendo uel abstinendo: & q̄ parum comedant: uinum temperent: se multum fatigent: & non stent ociosa: aut in oratione nimia: & eant per loca hinc illuc: unde per hanc uiam cessant tentationes carnis & humoris superflui. Si uero mulier fluxum patiat: & uir eam cognoscat: facile sibi uirga uiciat: ut patet in adolescentulis qui hoc ignorantes uiciatur quādoq̄ uirga quandoque lepra. Et si mulier tunc concipiat cōceptus efficietur uiciosus defectu membri ut digiti uel uirtute uisus &c. De flore mulieris est ut arboris: quoniam fructum non portat nisi prius florescat. Motus uero mēstrui est secundum lunam: Spermatis uero secundum solē: & donec mulier abundet flore sic potest cōcipere sicut uir

qui semine uirgam erectat: & sicut multis causis contingit fluxus fructus ab arbore: ita potest constrictura. Vnde pro utraque causa solet mulier grauius infirmari. & ideo ualet exitus sanguinis de naso & de uulua &c. Dicit enim Hipocras q̄ mulier non potest concipere propter nimiam gracilitatem & macredinem & propter nimiam pinguedinem. Causa est quia ex utroque casu os matricis est strictum: strictura cuius semen non intrat repente. Constantinus uult q̄ mulier habens uuluam nimis paruam quæ cognoscitur forma pedum non coeat: ne partu pareat impregnata. Sed quia sunt quædam mulieres sanitatem percipientes frequēti coitu: ut quidam uiri dicimus q̄ omnino coeant licite. aut portent secum iaspidem uel thopation &c. uel uitam faciant regularem. De embrione dicimus q̄ est similis fructu qui adhuc pendet in arbore: quoniam dum est tener in ramo cadit leui occasione & perditur: sed quando plus crescit firmior efficitur obstans uicijs: quibus cadat. cum autē est naturatus ut pirum & ficus cadit & ita est de embrione creato: quia donec non est bene ligatus: in loco suæ sedis facile cadit siue per saltum siue per ballum &c. Vnde circa principium sui ortus & circa finem suæ natiuitatis facile cadit: in medio uero horū duorū temporū nō ita leuiter cadit.

Tempus uero periculi est primus mensis secundus septimus octauus nonus. de primo mense dicimus propter tenebritatem nouitatis: & de secundis propter natiuitatem.

Hipocras dixit quod femina pregnans ante mensem octauum nec post septimum fleuothometur: sed mense quinto & sexto secure si ei sit necessaria: uerum est q̄ cum timore fiendum est: & paucus sanguis debet extrahi: & tutius est se abstinere. Homo non debet dicere studiose coram prægnante & præcipue puella, xx. annorū aliqua quæ ipsa cupiat ardet: nec ex eis ualeat habere. Cū iam multæ mulieres p̄di derint embrionē. Et sciendū q̄ est appetitus eius transfertur i embrionē. Et ideo pro utroq̄ tacendum est. Si uero mulier grauida omnino gliscit comedere cretam uel carbonē &c.

ne sibi sit periculum edat modicum: pro medicina utatur ci-
ceribus assatis fabis &c. Cū uero prægnās appropinquaue-
rit partui: & timeat causa motus dolorū utatur balneis: &
ungat se oleo oliuæ: & pedes oleo rosato si inflauerit eos uel
aceto aqua debilitato. Hæ fatuæ uoluntates ut carbonis cal-
cinæ &c. plus contingunt in prima grauidatione & secūda
quā postea. Si prægnās quādoq; perdat sanguine ore uel naso
uel desubtus signum est quod foetus est nimis debilis & in peri-
culo cum non possit recipere solitū nutrimentum quāuis hu-
mores sint multiplicati in uentre prægnantis. Et cū fluxus
contingat ex frigiditate: sibi subueniendū est cibus calidis &
ficcis natura in primo gradu uel in secūdo: aut cibus calidæ
& humidæ naturæ: ut zinzibere: cumino: carnibus recenti-
bus: ut gallinæ: iute petrosilioꝝ lacte amigdalæ: ouis sor-
bilibus: cicetibus fractis: odoribus musci & thuris & huius
modi. Prægnatiū quædā facile parturiunt: ut bene sanæ
& habentes os uulue latū: matricem magnam: & quæ plus
sunt macræ quā crassæ. Grauius uero parturiūt multum puel-
læ: infirmæ: crassæ: & debiles habentes os uulue strictum.

Secundā diuisio capituli.

Ca. VII.

Item dicimus de coitu uirtuoso & de generatione
i. creaturæ quod uir nō debet coisse recenter neq; mulier
in spatio octo dierum. Sciendum est quod quanto magis
sperma utriusque fuerit seruatum tanto & productum & si
idem sperma ex bonis cibus fuerit generatum tanto magis
erit digestum & uiscosum ac uirtute plenum. In cōcipien-
do uero mulier non debet esse plena floribus neq; omnino
uacua: sed nouiter mundata: ita quod matrix sit aliquantulum
munda. Et quoniam uir effundit semen & ipsa suum: ut am-
bo semina misceantur: & cum peruenerit ad pūctum exitus
anum teneat eleuatum suo posse procedendo studiose uer-
sus illam partem cuius generatiōis gliscit cōcipere: memo-
rando alicuius formosi: & semen bene discurrat in cellulam
matricis per longum: ut embrio recipiat formam laudabi-
lis longitudinis. Completo menstruo oportet ut mulier cō-

festim iaceat super illud latus: in quo receperit semē: & mul-
tum repauset: nec uulua abstergat intrinsecus: nec motum
sui faciat: nec urinam effundat: nec se eleuet de lecto ea die
fingens se dolore caput &c. Vel ad minus in eo latere dor-
miam tres horis: & si non poterit dormire: sic iaceat calida.
quando autem de lecto surgere uoluerit plane se moueat: &
suauiter uadat: & omnia faciat: a cursu in ea die se abste-
neat a saltu ab alio coitu: a quassatione: a multo cibo & potu. Ci-
bus eius sit sanus & bonus & bene coctus: post prandium
dormiat aliquatulum stās cooperta: ut sit: calida nec possit
recipere frigus: nec se permittat cognoscere a uiro per septē
dies uel amplius: ne cella reseret. In latere dextro dicimus
q̄ masculus cōcipitur: & i sinistro femina: ut quidam uolūt
nos uero dicimus q̄ latus nō facit ex toto sed semen testicu-
li quia de dextro exit masculus: & de sinistro femina uerum
est q̄ cōplexio lateris pficit generationi: & cū semē exit de
testiculo dextro sentit maior dulcedo q̄ de sinistro: & q̄ prae-
dicta sint uera iam probatum est milies: qui habebāt tantū
unū testiculū: quoniā illi q̄ habēt testiculū dextrū cōcipiunt
masculos: & habētes sinistrū cōcipiūt feminas. Sciendum q̄
in hora effusionis est totum iudiciū cōstellationis cōcepti li-
cet sit occultū astrologo. Vnde mulier debet notare mēsem
diem & horā bono arbitrio quādo coit coitu generationis
& tūc esset iudiciū facile. Generale est q̄ cōceptus nō cessat
ex toto a prole. Vnde dixit Pāphilus Sape solet filius simi-
lis esse patri. i. proprio semini. Et alius dixit fructibus ipsa
sui quae sit dignoscitur arbor. Insuper dicimus q̄ sicut ē im-
possibile q̄ hō unū pedem teneat in terra & aliū in caelo: ita
ipossibile ē q̄ puer natus sit similis suo genitori omnino fi-
gura corporali uel moribus. Si quis uero his duobus careat
ens magis uel minus: omnino nō ē generatus ab eo qui nu-
trit & tenet pro filio q̄q̄ cognouerit matrem. Nam de uno
puteo multi possunt aquam haurire. Qui uero posuit semē
in conceptu illum plus amat. & ille plus sibi simularum tem-
pore discretiōis. Et est regula generalis q̄ filii quodāmodo

plus marcizant q̄ patrizant. unde regula generalis est q̄ quā
to plus uterq; se abstinēt a coitu tanto citius generat postea
coiens: ut patet i illis qui se diu seruauerūt: quia uir ueniens
ad uxore cito eā grauidat. Et est notādum q̄ si semen sit mul
tū: & iteret i oēs cellulas matricis: & ibi debito conseruet sep
tē filii generant: & septimus est hermaphrodita. s. qui i me
dio generat. & plus septem nō speret habere in uno partu.

Tertia diuifio capituli. Forma mulieris in matrice.

Capitulum octauum & nonum.

 Ciendum est itē q̄ in primis sex diebus post coitū
f genera tantū semine diffuso in loco ualitudinis ma
trici: cuius hæc est forma secundum dispositionem
diuinæ potentie fit tanq̄ lac coagulatum siue butirum: po
stea in tribus diebus sequentibus remouet a qualitate præ
fati lactis: & fit tanq̄ sanguis. in sex diebus sequentibus ille
sanguis coagulatur: & durefcit multum: & fit paruæ quanti
tatis: ut peria rotunda. postea in. xii. diebus sequentibus for
mantur membra principalia: quæ sunt quatuor. s. cor cere
brum epar & testiculi postea in tribus diebus cætera mem
bra generantur: & generata discernuntur in tota massa. po
stea in sex diebus sequentibus caput distinguitur a spatulis
formans faciem super genua: & cor & epar & testiculi cum
suis propinquitatibus: secernunt postea in quatuor diebus
sequentibus: quæq; membra totius corporis suam habent
perfectionem coniunctim & separatim: ut natura requirit.
Et sic tota creatura in tempore diffinito dierum suam habet
essentiam: quā ad perfectionem sui debet habere: confestim
uitam perpetuā recipiens idest animā uiuentem deo creato
ri similem Et hoc totum patet ex uiro per hæc tria metra.
Tres in lacte dies: tres sunt in sanguine trini:
Bissen i carnem: terseni membra figurant:
Post quadraginta dies uitam capit hic animamq;
Cū prædictū germen si se habeat: est paruissimū plus formi
ca & puncto quod est in massa de qua infinite concreantur:
ut oua cæculorū maris. De cōcreatiōe feminæ ita dicimus:

q̄ ipsa perficitur in .lxx. diebus ad plus: & in .lxv. ad minus
unde corpore præfato eiusdem datur ei anima rationalis a
deo suo creatore: cui est tota similis; & quæ non est antiqua
sed noua: ut probat̄ per Augustinũ unde sicut corpus est no
uiter creatum & anima est nouiter creata: & in humano cor
pore locatur: tamen in alio nunq̄. Dat enim deus animã no
uam & liberam corpori nouo tanq̄ pater suo filio tabulã no
uam politã & immaculatã: ut cum ea addiscat & super eam
doctrinã exemplo unius magistri uel multorũ: habeat etiã
dictus puer potestatem faciendi de tabula quicquid uolue
rit: boni & mali idest tenēdi mundam & maculãdi & lauan
di: quod tempus ei durat donec addicerit; & nolendo ad
discere sibi auferatur a patre. Ita est de anima nouiter data
corpori nouo: quia est quodãmodo in potestate ipsius & cu
ra: obligata est corpori nouo: cum qua & per quam idẽ cor
pus potest mereri laudem bene operandi: quo expectat be
nedictionem æterni patris & beniuolentiam angelorũ &c;
Similiter potest mereri uituperium male operandi: quo ex
pectat maledictionem æterni patris & maliuolētiam ange
lorum & sanctorum & cetera. Vnde adeo repellitur quo
dãmodo furoris ira cadens in manus inimicorũ sui: qui sunt
prædatores animarũ fallentiũ & nō obseruantium mãdata
folius dei. Si queratur cur infans plene nō loquitur & non
uadit q̄ cito est natus ut postea tẽpore procedẽte: cũ anima
sit perfecta in corpore: respondemus q̄ duæ sunt causæ: pri
ma est originale peccatũ Adæ: secũda est culpa corporis &
nō eiusdẽ animæ: cũ corpus nō sit perfectũ nisi secundũ tem
pus: & nō secundũ naturam. unde crescente corpore anima
uiua se uirtutibus manifestat. De proprietate autẽ animæ
fatis prædictum est in proprio libro circa principium quar
tæ distinctionis cap. animo animas.

De noticia natiuitatis puerorum: scilicet quando pueri
nati euadunt & quando non. Ca. X.

d. Enatiuitate infantium dicimus q̄ postq̄ sunt cõcepti
aut nascunt̄ uiui aut moriuntur anteq̄ nascant̄, uel

nascendo: unde in natiuitate multa scitur operatio inesse p
pter operationem planetarum: dispositione quorū inferio
ra multipliciter disponunt. Et ob hoc dicimus: cum luna in
septimo mense multum humectet duriciem humorū: quæ
tenet quēlibet embrionē in uentre mulieris facta teneritate
illi humores descēdunt inferius: ut superius exit sex illorum
qui steterunt in matrice per os uulua: aut cum embrione
uel potest exitum: quod totū fit operatione lunæ: quæ regit
omnē hominem & feminam. Quare operante luna in arti
ficioſa natura: fetus exit solcite de renibus perueniēs ad lu
cem temporalitatis: unde dicimus q̄ si quis nascat ante sep
timum mensem penitus nō euadit eo q̄ oēs planetæ nō sūt
operati suā proprietatē iuxta cursum lunæ. Sed ut ratio sin
guloꝝ plenius habeatur dicemus de uno quoq; mense: ut in
frapatebit. Si nascatur in primo mense nihil exit nisi hu
mor cōmixtus multa uarietate congelationis quibusdam fi
lis eo qđ tūc regnat saturnus: quo coagulatur totū qđ ex lu
na fuit liquidum. Si nascatur in secundo mense sanguis fru
statū exit eo qđ tunc iupiter regnat & dominat: operatiōe
cuius humor aquæus iā cōuersus erat in sanguinē & i multa
mēbra licet nō sint sic fortia qđ tota creatura possit haberi
solida. Si nascatur in tertio mense raro q̄ nascatur uiuus pro
pter sui teneritatē cū ex facili lacereſ in uentre: nec habeat in
uamen sui licet habeat uitam. Suffocat etiam nimio calore
pro eo qđ in eo mense dominat ei mars: unde ē paruus can
crulus. Si nascatur in quarto mense in exit uiuus: & si uiu
statim moriet̄ propter sui teneritatē & nimium calorē solis
qui tunc regnat illi. Si nascatur in quinto mense licet ui
uus quandoq; exeat non euadit propter dominum ueneris
qui est planeta i genere feminino & in uirtute debilis. Si na
scat in sexto mense nō euadit propter dominū mercurii qui
est planeta cois uirtutis: unde cū separetur a uentre: & sit in
coniunctione cū luna quæ est deterior eo non pōt euadere.
Si nascatur in septimo mense bene euadit & potest euade
re propter dominiū lunæ: cū per eius regimen sit ordo offi

cior̄ a planetis completis in tali creatura. Cōpleto quidem ordi
ne operatiōis. vii. planetarū: quæ fit in fine. vii. mēsis aut embrio
nascitur & euadit: aut si nō nascit̄ p̄dicti planetæ incipiūt regna
re in creatura ordine p̄taxato. Sciēdum est q̄ sicut in primo mē
se regnat Saturnus in genere &c. in octauo mēse iterum regnat
&c. Si nascatur in octauo mēse natus nō euadit licet nascatur ui
uus cōgrue fortis: & hoc est p̄pter dominiū. Saturni qui tunc re
gna & qui sua frigiditate infrigidat cū: & claudit nō ualentem
surgere in animā. unde nō uiuit ultra diē octauū. Si nascatur
in nono mense bene euadit secundū cursum naturæ: eo q̄ tunc
regnat iupiter qui est planeta pius & bonæ cōplexionis. Si nas
catur in decimo mēse bene euadit: quia tūc regnat mars: & ex suo
calore cōplexionē eius cōfirmat in melius: cū inueniat creaturā
bene cōpletā & determinatā. Itē nō dum est q̄ p̄pter illud mē
struū qd̄ miscet̄ cū diffuso semine cōceptionis in cellula matri
cis oportet de necessitate qd̄ quilibet homo natus tēpestiue aut
tarde habeat quatuor passiones icuitabiles. scilicet uariolas: stu
rolas: fersas & scabiē humidā uel siccā. Et sciēdū est q̄ menstruū
est ita necessariū ad cōcipiendum uelut alumē tincturæ. & nisi
fit aliquid de illo in cellula ubi fit conceptio generatio nō ualet.
unde si creatura nascatur & diu uiuat naturaliter purgatur ab il
la imunditia. Sciendum est q̄ si erat fluxus quando erat facta
cōceptio & de mēstruo nimis in cellula: creatura cōcipit̄ uiciata
in plus aut minus: & tūc uir se debet abstinere a coitu: & mulier
debet ei resistere cū sagacitate cursus aut̄ huius mēstrui est quā
do luna est media siue rotūda: & iste fluxus quādoq; perseverat
uno die: quādoq; duobus: quādoq; tribus uel quinq; secundum
cursum lunæ & cōditionis quātitatis uiriorū humorū. Et scien
dum q̄ iudei naturaliter patiunt̄ fluxū sanguis per uirgā s̄m lu
nā quibusdā guttis ut mulieres. De mēstruo possunt fieri mul
ta maleficia & de spermate et de capillis pilis & sanguine & ue
stigiis pedū i puluere & limo. Itē sciēdū est q̄ si de mēstruo satis
fuerit i cōceptiōe: ipsa creatura i sua uita satis habebit de p̄dictis
quatuor passionib; & ecōtrario. Sciēdū q̄ una quæq; passio illarū
est purgamētū humorū illorū: quib; effectū habuit materia pri
mitiua: uñ uariolæ sicut & scurole &c. significāt purgamētū sui

nota p̄ pul
chri documē
tum

electi. Sciēdū ē q̄ donec ifans ē in uētre matris uiuit de mēstruo
: s. se pascit de illo: nec recipit suū alimētū per os suū sed per um
bilibū. Vnde ista est causa q̄ mēstruū nō discurret oī mēse solito
quia efficiētib⁹ embriōni: & habet decursum in stercus genitri
cis: Et hoc sufficienter apparet per mulierē lactātē & per puerū
nascentē: quia mulier lactans nō patit mēstruū nisi per causam
imo mēstruū cōuertitur in lac: & quādoq; incidit ligamē infan
tis ab umbilico quādoq; reperit ī eo cibus: quē mater eo die co
medit. Nato ifante naturaliter nutritur lacte: donec est fortior
& manēte uirgine in tactu pirule: nasi dignoscitur: quia cartila
go est solida: & cū est semen corruptus ei sentitur partibus.

De modo nascētis infantis & de uētre matris eius. Ca. XI:

E exitu infantis ita dicimus q̄ uterq; exit foras p̄ os uuluae
tamē prius cū capite si sit bene sanus. Sciēdū est q̄ mascu
lus nascit supin⁹: & si aliqua uice teneatur in aqua balneī
& moriatur moritur ore inferius. & femina nascitur nō supina
sed cū ore inferius: & si aliqua uice moriatur in aqua morit ore
supina. Nascit enim prius cum capite quilibet: eo q̄ est sibi qui
dam introitus ad uitam temporalem: ut uideat mundum & cū
cognoscat miseris plenum: & suum defectum: & q̄ per se nihil
potest facere. & cum est mortuus naturaliter portatur cum pedi
bus ante ad fossam in signum sui exitus. & sicut per caput mun
dum intrauit: ita per pedes extrahitur suum finē uidens. Sed si
aliter nascat: ut prius exeat pes uel manus &c. uix euadit: & po
tius moritur subito q̄ euadit: & mater eius dolores & mortis
pericula patitur: Sed si infans uersetur in uentre: raro cōtingit
q̄ mulier euadat de illo partu q̄ moriatur. Et ob hoc tutum est
habere bonam obstetricem quae per suam scientiam sciat succur
rere mulieri parturienti cū tanto periculo. Nascitur uir cū facie
uersus terrā: eo q̄ prior fuit nocens: q̄ cito exiit de manu dei:
uir natus uoce clamat. Oa. femina uero. Oe. quasi masculis dicat
o Adam quare peccasti quia pro te patior miserā ifinitā: & femi
na dicat in suo lamētabili cantu o Eua quare peccasti: nā tuo pec
cato sum passura miserabilē uitā ī hoc mūdo. Si autē uis scire quō
ifans possit exire de utero genitricis: cū sit grādis differētia iter
creaturā & ianuā de qua exit: dicimus aspice lapidē q̄ uno ictu
oculi cū proiicitur in aquā fontis uel flumis &c. exit ab ea quo

mas supinus
ab utero
egreditur
cur portat
us ad fossā
cū pedibus
ante:

cur nascit
hō nascitur
uersus terrā
cū facie
cur mas
primū cū
exeritur
e utero ch
mat uoce
o a. q̄ cur
femina oe:

niā uisione oculorū comprāhendi nō potest aperitio aquae neq̄
clausura & sic ppter lapidem ipsa aqua nō aliter mouet de suo
loco siue statu q̄. Simile est etiam de coagulatione salis & de exi
tu graminis herbæ: cuius effectus nequid finaliter cōprehendi
Item dicimus q̄ ifans si nascitur rationabiliter eum cōsequi de
bet secundina .i. illa pellis in qua stetit inuolutus ueluti manet
uitellum oui in pellicula tenuissima causa cuius nō dispargitur:
& tamen est in testa. Hæc autē secundina cum est multū grossa
nō facile partu dirumpitur: & ideo ifans dicit̄ natus ueste. Sed
cum est subtilis penitus laceratur: & cruore tegitur. Sciendū est
q̄ si infante nato mulier bene purgetur permanet sana: & econ
trario: nec est mulier aptior ad impregnādū q̄ post purgationē
partus: quæ q̄ cito fluxu purgata leuat se de lecto: & potest ire p
domū. Solet enī purgari hinc ad .v. uel .vij. aut .ix. dies ad plus:
& donec nō ē purgata doloribus affligitur. Sed si ultra .ix. diē
differē purgatio in periculo cadit ægritudinis: qua male grauaf
& cito icurrit ad mortē. Vnde debet bonis cibus refici: & calida
teneri: ne frigus recipiat: quo mater solet suffocari & malignari
Valent sibi stuffæ: quia faciunt cessare dolores: & humores citi⁹
desiccant. Purgamentū uero parturientis occultaē uiris & pue
ris: ne sit eis horror: quia sanguis est. Vnde ab obstetrice abscon
ditur in latēti loco domus: ut sub pedeschalax uel post hostiū i
obscurō: Si enim sciret a uiris quid turpiū femina gerit eā tali
ter haberent fastidio q̄ eā tāgere nollent: & generatio filiorū sæ
pe cessaret. Item si parturiens non bene purgat illud quod tunc
remanet in durefcit ad istar frusti carnis. s. de die in diē quo fru
sto mulier se credit nō diu ingrauidatā: cū habeat in se conditi
oēs impregnationes appetitu & uentris cōflatione donec ueni
at ad terminum partus præsto lati. & cū recipiat quasi omnia si
gua partus afflictione tamen nihil parit & tunc patet ægritudo
nisi sibi succuratur beneficio utilis medicinæ. Si querat̄ cur mul
lier non est barbata sicut uir: dicimus & cū utriusq̄ cibus & po
tibus naturaliter abundet multis humoribus natura eos depel
lit hoc modo: qm̄ in muliere consumitur incremento capillorū
& fluxu menstruorū: Et in uiro per augmētū capillorū & barbe
Vnde illi humores qui cōuertuntur in menstruum efficiuntur

cur muli
eres non
sūt barbati
sicut hōes.

*capilli mulierum
cuius sepe
ramen sit
frigidum et
humidi.
capilli aut
uiri sunt
calidi et
sicci.*

pili barbæ i uiro: & e contrario. Sciendū est q̄ pili mulieris sunt frigidi & humidi: & ideo suo pondere nō possunt plus ascende re q̄ ad mām̄as in quibus conuertuntur male. Capilli uero uiri sunt calidi & sicci: & ideo eorum leuitate ascendunt per quosdā meatus usq̄ ad fauces: & ibi exeunt fauces porrosas siue porros ut fumus de foraminibus camini.

De rebus quæ nocent embrioni & mulieri grauidæ. C. XII.

Vltæ sunt quæ nocēt embrioni & nō genitrici: & ecōuer so & quædā utriq̄. Vnde uolētes hoc p̄dere documētū

dicimus q̄ herba papauer & eius semē nocet utriq̄. Cau

sa est quia inducūt somnū utriq̄. Et herba tingit pellē embrio-

nis: maculā cuius nunq̄ recedit. Sciendū q̄ papauer & rosula cā

didā faciūt maculā candidā: & rubea rubeā. unde pregnās in ci

bo nō utatur: ne ifans sit somnolentus uel maculatus. Caro le

poris & leonis nocēt multū embrioni: quia ille semper apertis

oculis dormit & hic similiter. acetū nocet: & sulzus. i. nerui per

dū boī: & lac. & cucumer: eo q̄ nimīā inducunt frigiditatē: un

de portat utriq̄ periculū. Cuminū & zafranū nocēt embrioni:

& suā tingunt pellē in palidū colorē: Cepe: allea: lactucæ & ane

tū nocent embrioni: quia ex eis ēdū uisum. Mel & aleū. i. radix

magna in cortice nocēt embrionis: quia uiciat coniūctiōne di

gitōꝝ manus &c. Tarde nascunt dētes: & eos cito perdit. Ba-

filicū absinthium sal & piper nocēt embriōi: quia ex eis erit car

ne siccus: & efficit leprosus nimio calore: & habebit breues un-

gues. Vinū puḡ ei nocet p̄pter epilensiam: Caro porcæ ouis

& anguillæ propter guttas in medullis ossium & bauas in ore.

Caro salita & caseus rusticus & suffriētus ei nocent: quia ex eis

fit siccus in carne. Et glutho isopus caruca caricapignolū ossa

in uino nō multū porēte iuuant embrionē & matricē: quia red

dunt pingūē & in facie colorē. salua menta feniculū petrosiliū

ualent utriq̄. quia generant bonū flatū: Saturegia pulegium &

borago interficiunt embrionē: Fumus candellæ extinctæ & lu

cerna: subtellariū sulphuris, & argenti uiui interficiūt embrio-

nem: & nocent cerebro mulieris. Cū uero embrio se mouet ha-

bens capillos præstat ex illis dolorē mulieri in uentre seu p̄ctū

ras. Item sciendū est q̄ secundū omnium humorū quātitatē tam

temporis q̄ personā coeūtitis fit conceptio cōplexionata: ut ait Galienus in microtegni.

De cōditiōe lactis & lactātis & de ifante lactēte. Ca. XIII.

Ictum est supra q̄ menstruū certa est cōditiōe cōuertit̄ in lac habens terminum sui ascensus in māmās pectoris & exitū per poros capillorū. Quae uero multiplicat lac & obseruat̄ praeter partū sunt multa. sicut potus aquae frigidae: ut patet in pauperculis mulieribus: brodiū epuli herbarum: & tibi pasta: laganeae: puluis cristalli: semen fenugraeci: anisi aneti: & dormire: & continuatio lactationis: carnes recētes: uinum bene limphatū &c. Similiter sunt q̄dam lac desiccantia: sicut uinum pug: fortis potentiae: nimia uigilatio noctis: participatio in cibo & potu cū alia lactante: piperatū forte: rosamarinus sal: ca ro salita: panis siccus: caseus: impregnatio: nimia tristitia: acetū &c. Sciendū est q̄ lac est melius & peius secundū naturā eorum quibus generat̄. Verbi gratia nutritilius est ex brodio cibi pasta q̄ ex aqua pura &c. Lac mulieris nigrae & brunae est melius semper illo mulieris albae & rubeae: nec est lac utilius infanti lacte uae genitricis: & ifans citius crescit & melius informat̄ cibis bonis q̄ malis & naturaliter imitat̄ uestigia mortalitatis lactantis: ut patet per illū qui diu nutritus est lacte porcae: & per illum qui dudū lactauit caprā &c. quoniā prior libenter intrabat uel situs in limū: & comedebat ut porcus: Alter ibat saltim & libenter corrodebat plantas. Ille qui diu lactauit nutrice fistulosam fuit etiā in cōsimili parte sui fistulosus. Lac p̄gnantis est quasi uirus infanti: cū faciat eum cito in flatū uel senectam intrare. Vnde bene cauendū est cui nutrice detur infans ad lactandum propter tantapericula quae occurrunt.

De dispositione filiorū ad parentes & econuerso: & de lactato ad nutrice non propriā matrem. Ca. XIII.

Via nascentiū quidā studio malignatur: & si naturaliter q̄ sint maligni studio in bonū reformant̄ per causam. uolimus de singulis aliqua tractare. Vnde est qd̄ quidam semel nascit̄: ut hō & bos quidā bis ut auis & maior pars pisciū & quidā ter ut multiplex gen⁹ auulorū: uelut apes & papiliones. Pullus uero bis nascit̄. s. primo ouū. postea pullus &c. Itē aia

lū qđā generātur coitu: ut hō & bos. & qđam sine coitu: ut an-
guilla cancer: scorpjo &c. Musca uero & rana coeunt sed nihil
gignūt. Itē nascentiū oīum quidā nascitur uiuus: & uiuit ut ho-
mo & bos. quidā mortuus ut ursus. quidā in frustum carnis: ut
leo. quidā cæcus: ut canis. quidam potens: ut qualia & maior ps
aīalium & quidā ipotens: ut hō. Sciendū est qđ sanguis canum
& infantū a bimatu & infra absq; dubio liberat leprā per balne-
um aquæ calidæ factū. De amore uero nutriti ad nutritū
& nutriti ad nutriticē ita dicimus qđ infans qui nutritur in ppria
domo & p̄cipaliter a matre plus amat a parētib⁹: & ipse plus
amat eos: q̄ qui nutrit extra domū uel ab extrāea nutritice. Quid
facit hoc lac labor & usus. unde qui bene nutrit in domo & a ma-
tre plus matrē diligit omni tēpore: sed qui extra domū nutrit
diu reductus in domū est quali extraneus respectu alteri⁹: tamē
plus & minus secundū locū ppinquū & longinquū. Et sup hoc
dixit quidā & bene: Qui p̄cul est oculis p̄ocul est a lumine cor-
dis. Cur parētes plus amēt filiū q̄ filius parētes. Respondeo qa
filius est caro & sanguis parentū: sed nō ecōuerso. unde illi ha-
bent pignus in eo: & nō ipse in eis. Cur genitrix plus ardentē
diligit filiū q̄ pater & cōdolet illius passione ei reddens facta of-
fensa. Respondeo quia in eo plus habet carnē & sanguinē: plus
& diutius conseruauit societate & amicitia cū eo portatione in
uētre & extra ac nutritione lactis &c. Cur pater plus amat filiū
q̄ mater: respōdeo quia semen uiri plus fuit in eo: & eidē patri
est similior q̄ matri. Cur pater & mater nō tā firmiter seruant
guerrā filio & diu sicut filius facit contra eos: respōdeo quia eo-
rum est caro & sanguis: & non ecōuerso. unde cum diu sint usi
illo usu & tractatu & nutritiōe sui laboris & in tantum cōmo-
datum ideo contingit. Cur parentes ament plus primū q̄ cetero-
ros: respondeo quia nouus est: & nisi esset naturale qđ parui sic
amarent: multi perirent. Cur cōiugales plus amēt unicū filiū
q̄ quando habēt plures: respondeo quia suū pignus habēt in eo:
& cum in conō habeāt amplius eo ideo contingit. Cur auus &
auia plus ceteris ppinquis sic diligūt nepotes: respondeo quia
ipsi sunt radices germinis huius: unde uidēt recuperatum & re-
nouatū quod perditū erat & antiquatū. Cur quidam coniuga

*cur p̄ntes
es plus
amēt
filiū q̄ filius
p̄ntes
cur p̄ntes
et plus
ardente
diligit
filiū q̄
pater*

cur

ex

ter

am

filiū

cur

am

et

plus

ris

quis

diligit

les ita se diligunt ardentem cum sint de extraneo sanguine respō
deo quia in cōplexione sunt similes: ut ambo sanguinei &c. uel
quia se in bona dispositione coniunxerunt. Cur quidam coniu
gales se semper habeant odio licet ad inuicē cōmorentur: respō
deo quia in cōplexiōe naturæ sunt nimis dissimiles: ut unus san
guineus: alter colericus: uel se iunxerunt in mala dispositiōe pla
netarum: uel maleficio herbarū sunt ligati. Cur fratres carna
les ita se diligunt licet habeant odio aliqua offensa: & si quis alte
rum eorū offendat corā reliquo. Ille succurrit sibi repēte: respon
deo quia sunt membra unius sanguinis & una caro licet separa
ta. Id iudiciū est ī fororibus. Cur propinqui prole plus se diligūt
iuicem q̄ extranei q̄ quis morētur disperse: respondeo quia uirtus
sanguinis nō diuiditur: ut patet de frustris carnis unius anima
lis: quoniam ubiq̄ est eiusdē uirtus. Cur sanguinei ab iuicem ex
traneant: respōdeo quia cessauit usus uidēdi uel offensio iterue
nit: Cur uicinus unus plus amat uicinū q̄ lōginquū cum ambo
nō sint de una prole: respōdeo quia sanguis est affinis unius ad
aliū: & p̄ usum se uidēdi & forte seruiēdi. Nā sanguis habet ui
uultui. Cur duo socii sic se diligūt: respōdeo quia uiuūt uno amo
re uirtutis. quia uterq̄ uult idem. Id iudiciū est de comparib⁹
& de artificib⁹ unius artis. Cur christianus nō bene amat. Sara
cenum & econuerso: licet utantur ad iuicē & sibi seruiant: respō
deo quia discordes sunt in uirtute fidei: quæ est maior quā alte
rius antecedētis. Cur homo plus amat canem quā porcū & gat
tā quā leporē & bouē quā mulū & equū quā asinum. Et ita de ca
eteris: respondeo quia quē ex his amat est ei plus affinis in bona
uirtute usus & seruitiū. Cur amat hō plus amat bestia quā lignū
uel lapidē: respondeo quia cum eo homo habet affinitatem pro
pter uitam animalem. Cur homo plus amat lignum quam la
pidem: & terram quam aquam: & ignem quam aerem. Respō
deo quia magis sc̄cipit utilitatē uisibiliter de prædictis quæ plus
amat. Cur pueri plus cito ad inuicem congregantur & libētius
cōmorantur q̄uis sint diuersæ prolis: Et ita de senibus & de ma
sculis &c. Et de auibus cū auibus: & nō cæteris animalibus ter
ræ & econuerso respondeo quia uirtus ætatis in similitudine ui
cit eos sic facere. unde dictū est omne simile appetit suū simile.

*cur q̄dam
cōiugales
se sep̄ habent
ant̄ odio
cur fratres
carnales
ita se diligunt
uicē licet
habeant
odio. h̄ q̄
na. cur
p̄p̄m̄ plus
se diligit
sunt*

*cur pueri
ac ceteros
plus ad in
uicem cō
gregantur*

*cur frater
nō ita
amor cap
hujus soror
re ut de
alia*
Cur frater non sic inamoretur in sorore quæ est pulchra & delectabilis sicut in aliena respondeo quia soror est eadē caro & idē sanguis ut probatur de manu ad manū solo tactu: quia de tactu pprie manus nō capiē delectatio seu uolūtas: & ita est de sorore & de oib⁹ de ple tñ plus & min⁹ fm uicinitatē lineæ & sensū discretiōis. Signa mulieris grauidæ. Ca. XV.

Signa mulieris grauidæ sunt multa: inter quæ aliqua dicemus hoc loco. Vnde sciendū est q̄ mulier quādo est facta p̄gnans non i ea die nisi p̄sumptione coitus facti: sed ante q̄ sit unus mensis cōpletus satis p̄t dignosci ab ea & ab altero: quia quādoq; stomachus mulieris eiusdē trāsmutat in aliud præter solitum. Corpus etiam quādoq; trāsmutatur a statu in statum: ut a tecto i curuū: & a sano in nō sanū gutta uel calore &c. Nā quādoq; mulier in uoce fit rauca: quādoq; iſtatur suū crus uel coxa & quādoq; trāsmutat a solitis moribus: ut si solita erat esse humilis efficitur superba &c. Itē dimidio lunæ nō patit mēstruū nec in toto tēpore grauidationis nisi sit ex magno accidēte. Quod si sic cōtingat aut floribus abundat uel embrio patit infirmitatē. Et cū istud cōtingit ipsa mulier credit perdere foetū uerū est qd̄ bene est i periculo moriendi. Oculi prægnātis diminiunt id est prægnātis oculi cōcauātur: cito fit fella multo itinere uel alio labore: acute intuet. Pupillæ oculorū sunt clariore: albugo oculorū in albat id est spissior apparet: capita mammarū extēdunt: ubera cōflantur & idurescūt a dolore: Sputus fit uiscosior & forte sputat spissus. Prædicta enī signa magis cōtingunt i puella quā i matura annoꝝ & in priori grauidatione & secūda quā postea. Sciendū est q̄ signa in grauida uel in maiori parte & quā nō patitur fluxū tempestiue se cognoscit esse grauidā. Et ab illo termino cōnumerat menses: uenter etiā tulcit dolorē quōq; in renib⁹ sentit: i urina rotūda circa fundū apparet ypostasis: eadē ut nebula cāpia uelut bōbix: Et omnino macrior q̄ pinguior: & in cēssu aliquātulum grauior post quartum mensem.

Signa masculini concepti in muliere grauida. Ca. XVI.

Signa masculini concepti in muliere grauida sunt ista: si mamma dextra fit grossior & durior paulatim id est de die in diem: uerum est quod post duos menses fortius

patet & deiceps donec lactet grossior mæet licet sinistra sit grossa. Vnde qui hæc nouit si nutricem inueniat lactantem & uideat discreta abas mamas potest ei tute dicere: scio qd peperisti: & notata mama ei dicat. Et tunc audiētes ueritatē ualde mirabunt. Volēs dicere iudiciū pro maiori parte dicat: quæ si fuerit dextera dicat masculinū: & si sinistra feminam. Idem fiat i facie colora ta plus solito: pellis i facie clara & munda & delectabilis: fit etiā macrior solito: ac bene comedit & bibit leuis icedit: ac se sentit i pedib⁹ nisi sit per accidēs: Vēter fit rotūsus: et in pelle extēsus ac durus sentit tactu: nec turbať multū leui occasiōe. Motus in uentre fit frequens: idem de die & de nocte. Sciendum est q si mulier concipiat masculum in sinistra parte conceptus non est tam bonæ complexionis uelut in dextra.

Signa feminæ cōceptæ i muliere grauida. Ca. XVII.

f Igna feminæ conceptæ in muliere grauida sunt ista mā/ ma sinistra efficiat grossior dextra plenior & durior: ta/ men est quodāmodo mollis ad instar modo pulmonis habēs frustula cuiusdam duricie i eadem: & hoc est post tres mēsēs de diei diem paulatim: uēter fit plus lōgus quā rotōsus & parum extensus ac durus: i facie fit panniculosa & in corpore pallida nisi fiat per accidēs fit etiā pinguis in carne plus solito: cito debilitatur leui labore & ingressū uiarum: & se frequenter sentit grauē: nec habet bonū appetitū edendi: debilior est & pauidior solito: occasione sputum facit uiscosum: & flatus ei minorať: uoce cito perturbat exagitatione cōtrarii cibi: grauē habet portatū ex femina respectu masculi: q se cōceperit i dextro latere: qd raro cōtingit: puella erit melioris cōplexionis: & mater se melius habebit: & ecōuerso. raro etiam ei mouetur uenter.

Signa probabilia quibus ad oculum & intellectū scitur utrū mulier sit grauida masculi ut famellæ. Ca. XVIII.

m Vltā sunt signa in genere & in specie: quibus omnis homo sagax potest perpendere in muliere grauida: utrum habeat in uentre masculū uel feminā: ut illa quæ supradiximus: & hæc accidunt. Lac pregnātis in mulsū palmæ manus prius munda q stringas palmis ambabus: & tunc aperit: & uide illius dispositionem. Nam si fuerit in substantia spīs/

sum & nō aquaticū signum est masculi. Si uero fuerit aquaticū
& nō bene tenax: tunc est signum feminae. Alius modus: mul-
geatur lac super speculū: & ibi permittat sicari ad solem: quod
si siccatum fuerit in modū per se parifibilter: est signū masculi:
Et si fuerit extensum & laterē: siccātū signū est feminae. In chiro-
mantia est istud experimentū: fac tibi ostēdere unā manū a gra-
uida quā uolueris: & tūc cōsidera manū & eius mōstrū: q̄ si fue-
rit dextra est signū maris: & si sinistra ē signū femellae cōceptae.

Quomodo habetur notitia quot filios unaquaq; mulier de-
beat habere uiso primo partū. Ca. XVIII.

*in mulier
o p̄ gnās
uo cās ipsā
porrigat
manū suā
si dextra
tēdit post
ē signū
maris
si sinistra
porrigat
aut tēdit
ē signū
femellae*

T glibet sciat quot filios unaquaq; mulier debeat haber
u re uiso primo partu: dicimus q̄ infans exierit de uentre
matris suae: ac ceciderit deorsum: leuatusque fuerit de lo-
co per obstetricē: aspiciēdi sunt nodi illius umbilici qui irrogif
matri: & quotquot fuerint: tot filios pōt adhuc habere & por-
tare: p̄pter quid & nō amplius. Sed si nullus fuerit nodus nul-
lum filiū pōt amplius habere uel generare: & culpa erit sua &
nō uiri si deiceps nō generabit. Sciendū q̄ si mulier nullum no-
dum habuerit in se nullū filiū potest generare dato q̄ oīa bene
faciat: quae sunt necessaria ad concipiendū. Et omni uice mulier
perdit nodū unū qui incidit quotiens parturit radicem. Quot
q̄to masculos sit quaq; mulier cōceptura primū filium hoc mo-
do notato: Quia quot coronas capilloꝝ habebit uel habuerit i
capite quadā similitudine tot masculos est paritura. In secūdo
uero partu una corona significat unū partū masculū: nullā autē
feminā uel neminē alterius generis. Signū geminoꝝ est istud
in una grauidatione: quoniā si ambo fuerint masculi ambae mā
mae crescūt æqualiter: & mulier est macra plurimū & bene colo-
rata. Et si unus est masculus & altera femia dextra māma est du-
ra: & mulier in facie illius partis ē macra & colorata & in altera
parte ē epinguata aliquantulū & pallida uel pāniculata uenter
multum tumescit: & in dextro latere semper fit motus & fortis
in sinistro uero rarius & debilis.

Capitulum signorum in femina grauida: quibus habet noti-
tia si embrio est sanus uel infirmus: uicturus satis uel moriturus
cito tam in uentre matris q̄ extra. Ca. XIX.

f Igna sanitatis & ifirmitatis embrionis sunt multa de quibus uolumus hic aliqua denotare. Verbigra dū cognitū est cui⁹ generis sit embrio sic dicim⁹ qđ si māmā significās embrionē prius fuerit plena & dura cōuenienter: & postea efficiat mollis. Embrio est infirm⁹. Si uero nimis fuerit mollificata: & pri⁹ erat multū extēsa & plena mulierq; dolorib⁹ tormētē: embrio penit⁹ moriet⁹ ante partū uel in ptu iuxta cōuenientiā etatis pceptā. Et ecōuerso exit⁹ lactis a māmā pgnantis est signū breuis uitā in embriōe: et tūc patit⁹ aegritudinē. Si uero mulier cū ipregnaf est bene sana: & in igraudatiōe sua morat⁹: & māmā nō retrahunt a uirtute sui augmēti & duricie: nec lac diffundat absq; uiolētia signū est sanitatis & uitā embriōis: nisi contrariū desuper sit signū latēter a planetis fluxus mēstrui uel sanguis in grauida est signū infirmitatis embriōis potus aquā feminā: Similiter si grauida nimis grauet⁹ sui & pauida efficiat⁹ & diffidat est signū aegritudis in embriōe et pua uitā: siue nascat⁹ siue non. Huic sermōni addimus istā doctrinā qđ gracilitas māmā in muliere significat paucitatē lactis. Sed tale bonū est & pingue: ut patet in lacte ouis respectu illi⁹ caprā uel fructus: itē caseo utriusq;. Lac etiā dextrā māmā est melius illo sinistra. Nato ifante si uisitē a persona signū Salomonis habente ante nonū diē puer moriet⁹ penitus in breui. Si etiā pgnans super trāseat signū Salomonis abortit⁹ cito Et si pilus nascat⁹ super aliqua māmā embrio ifirmat⁹: & forte eadē mulier. Si māmā lactātis in ore infantis multū teneat ei dentes cito nascunt⁹ & sine dolore. Et si gingiuarū inflationes sunt lac mulieris nigrā et bruna et macrā qđ crassā est melius infanti ad eum nutriendum.

De animalibus in genere et in specie. Ca. XX.

differētia aialiu tam in genere qđ in specie multiplex est. s. natura: pprietate: nutrimento cibog; ac dissimilitudine sui mēbraliter: et qđ sic iplicāt ad multa et ad diuersa. Vnde sciendū est qđ aialiu tā bipedū quā quadrupedū et deinceps qđā nascunt⁹ semel: ut hō et bos: Quēdā autē bis: ut gallus et colūbus. s. primo ouū: postea pullus. Quēdā ter ut papilio: quia primo generat⁹: et ruca facit ouū in folliculū: et ex illo nascit⁹ uermis: qui cōuersus in papilionē rūpit folliculū et uolat. Item aia

lium quædam nascuntur parua & stant parua: ut pulex & muscu-
la. Quædam uero nascunt parua & efficiuntur magna ut canis:
gatta: agnus: porcus: homo bos. & quædam efficiunt maxima:
ut elephas. Item quædã sunt domestica: & quædam siluatica &
& quædam mediocria inter utraq;. Sciendum est q̄ aliqua sunt
quæ cito domesticantur: & quædam tarde & difficulter. Quæ
nascuntur domestica sunt homines canes & oues. Quæ uero sil-
uatica sunt pulices lepores & cancri. Quæ uero nascunt partim
domestica & partim siluatica sunt pulli capræ & cætera. Item
animaliũ quædam continet unam naturam & cõplexionẽ sui:
ut homo & bos. Quædam efficiunt monstruosa propter diuer-
sitate cõplexionis naturæ: ut minotaurus: ipocetaurus: lami-
nia & sirena. Item animalium quædam morant simpliciter in
uno elemento: ut salamandra in igne: Talpa in terra cameleon
in aere. alec in aquis. Quædã uero morant commixte inter cæ-
tera elemẽta: ut formicæ alata: lucertæ: & aues &c. Item anima-
lium quædam generantur per coitum ut homo bos equus &c.
Quædam sine coitu sed ex sola corruptione elementorũ: ut scor-
pio: anguilla & rana. Quædã in ouo: ut gallus & pauo & ma-
ior pars piscium. Sciendũ est q̄ secundũ significacionẽ aialium
ab elementis oẽ animal illo utitur: & requirit in suo nutrimento
unde quia pisces plus sunt ex aqua q̄ de cæteris elemẽtis uiuunt
in ea & eam appetunt aues de aere: homo de terra: &c. Sciendũ
est q̄ quãto plus auis est uolatrix: & eadem maioris uolatus in
altum tanto plus est aeræ naturæ: & propinquas aquæ ex aqua
ut patet de aquila falcone grotto & de conchili. Et si animal ali-
qua occasione cesset a nutrimento sui elemẽti cito mutatur in sta-
tum priorem & ægrotat. Item aialium quædã sunt mollis sub-
stantiæ & quædam duræ: quædã longæ: quædam curtæ: q̄dam
grossæ: q̄dam subtilis: q̄dam lata: q̄dam strictæ. Quædam pa-
rum uiuunt: q̄dam multum uiuunt: q̄dam facile moriuntur: &
q̄dam difficile. Item aialium q̄dam habent corium cum pilo: ut
equus: q̄dam lanam & partim pilum ut asinus & quidã pisces.
Quædam habent pellem sine pilo & sine lana: ut uermis terre-
stris. Quædã habent pilos & capillos: ut homo tantũ. Quædã
habent fetas & pilos ut porcus. Quædam spinas: ut ricius & por-

eus spinosus. Item auium quædam habent in pelle pēnam quædam plumā: quædā squamā: quædā spinam: quædam grossam & asperam: quædā: subtilem & mollē. Item omniū animalīū quædam habent labia ex quibus dicitur os: quædam non labia sed aliquid loco oris: & tūc dicitur musum uel grugnū: uel rostrū uel fistula. Et sic quædā habent os ut homo: quædā musum ut canis: quædā rostrum ut aquila: quædam foramen ut elephas. Itē animalium quædā habēt dentes in ore ut homo & canis: quædam scripturam & nō dentes ut anser. Itē animalīū quædā habent in capite cornua: quædam nares: quædā baiſſas. Itē animalīū quædā habēt duos pedes: quædā quatuor. quædā sex quædā octo & cætera. Itē animalīū quædā uadūt & non uolant: quædā uolāt & nō uadunt: & quædam quādoq; uadunt: & quandoq; uolant. Itē animalium quædā habent rostrū curtū: quædam longum: quædam subtile: quædam grossum: quædā rectū: quædā tortum: quædā latum: quædā strictum: quædā acutū quædam sumum. Item animalīū quædam habēt in corio siue pelle multā superfuitatem: & quædam paucam: ut pili lanæ: plume: spinæ mucillagines: & squamæ. Item quædam habent cristam ut gallus: & quædā galeā: ut upupa: laudula: & pauo. Itē omniū habētium caudam quædā habent curtam: quædā longam pilorū uel setæ uel carnis uel pennæ. homo & simia carētes caudā loco eius habent masculos in cruribus. Quædā uero habent caudam nō habent pulpas carnis eleuatas in cruribus. In animalibus creſcūt cornua ungulæ: pili: lana: seta: capillus: penna: pluma: squama pinguedo: medulla & spina. Item animalīū quædā uiuunt i societate libent̄ sui generis: ut apes: grues: colūbi: formicæ: oues & cætera. Quædam uero solitaria: ut scorpio & aranea. Itē animalium quædam sunt multi coitus: ut uir: auis pernix: columbus: gallus: passer: & musca. Quædā uero pauci coitus: ut mulier: ouis: gatta: turtur: uespa. Item animalium quædā sunt multi clamoris: ut homo canis: porcus: columbus: rana: passer: & cætera. Quædam uero pauci: ut grues: lepus: mulus: & cætera. Item animalium quædam naturaliter sunt pacifica: ut oues: formicæ: agni: & hirūdines. Quædā uero bellicosa: ut grues ciconeæ: galli: hædi &c. Item animalium quædā recipiunt doctrinā

bonorum morum cito: ut homo canis simia &c. Quædam tæ-
de: ut bos & equus. Quædam nunq̄: ut serpens: rana: musca &c.
Quædam sunt pacifica & timida: ut ouis & cerua. Quædam sim-
plicia: ut asinus. Quædam sapiëntia: ut equus & canis. Quædam
astuta: ut draco & serpēs. Quædam fraudulosa in malo: ut uul-
pes: lupus & scorpio. Quædã fortia & audacia: ut leo: ursus: dra-
co: canis liguorius &c. Quædã igeniosa: ut homo & simia. Quæ-
dam uerecunda: ut anser & homo. Quædam in uerecunda: ut
rana: musca: asin⁹: porc⁹ &c. Quædã uelocia: ut leo: lupus & cer-
uus. Quædam uero pigra: ut asinus & porcus.

Diuisio capituli de animalibus.

Ca. XXI.

Mne animal habens pulmonem habet uocem & ecōuer-
so. Omne animal habens sanguinem habet cor & epar: &
econuerso. Omne animal carens sanguine est parui cor-
poris: ualde timidum & debile: ut musca bibio cācer & aranea:
& ecōuerso ut patet de uiro boue leone & cætera. Omne animal
carens sanguine est pauci cibi: & econuerso. Omne animal lōgo-
rum crurium est longi colli: ut sunt grues; ciconeæ cochales: &
econuerso ut gallinæ: passeres columbi &c. Omne animal non
lactans non mingit: ut anser: columbus gallina. & ecōuerso: ut
homo bos: ouis &c. Omne animal carens pulmone caret gula
& collo: ut piscis cancer grācus cimex &c. Omne aial carēs pedi-
bus caret gula ut piscis: serpēs: ruxa: lumbricus & uermis terre-
stris. Omne animal ouans caret uesica ut gallina: patio & cæte-
ra. Omne animal futuens & generans habet uesicam: ut homo
porcus. & econuerso: ut rana & musca. Omne ouum longum
& acutum in puncta reddit genus masculinum & econuerso: ut
rotundum. Omne ouum duorum uitellorum est duorum pul-
lorum. Omne animal sæpe spargens semen suum: cito canescit
& si diu uiuit cito moritur frequenti turbatione afflictus: ac ci-
tius moritur non spargente: ut patet de uiro respectu feminæ.
Omne animal quanto plus est calidæ naturæ tãto magis crescit
longitudine & grossitudine: ac est fortius & audacius: ut patet
de uiro respectu mulieris. Omne animal multum calidæ natu-
ræ grossam uocē habet: ut patet de uiro respectu mulieris. Om-
ne animal habens umbilicum cibatur per illum donec est in uē

tre matris suæ & nō per os. Omne animal pingue est incessu tar
dius macilento: & est grossioris intellectus in omni ut patet de
uiro panciato & porco bene pingue respectu macilentorū. Om
ne animal est calidius in dextro latere q̄ in sinistro: & ad comedē
dum plus saporosius. plus etiam est in carne & minus in adipe.
Omne ouum longum est calidius & sanius ac saporosius rotun
do: causa est quia masculum. Omne animal femininū nimis cras
sum non potest concipere. causa est propter frigiditatem matri
cis & sui clausuram cum sit parum aperta propter adipe. Omne
animal femininum habens matricem suffocatam uel cadentem
extra non potest concipere. Omne animal nimis sanguineum
cito ex facili putrescit prope ossa; & apostematur uel ifirmatur.
Omne animal bene crassum paucum habet sanguinem curabi
lem: & libēter bibit & satis: ut patet de porco. Omne animal ha
bens aures mouet eas præter hominem. Omne animal habens
sanguinem habet cerebrum & neruum: & ecōuerso. Omne ani
mal uolatile habens ungues curuos & rostrum uiuit de rapina;
coxas habet pulposas & pectus grossum ac forte. Omnes pisces
corticales ouant præter anguillam & ranam. Omne animal ha
bens pellem grossam pilos habet grossos & asperos & squamas
si est piscis præter anguillam & tencam quæ loco squamimarū
habent axungiam & mucillagines: ut patet de porco cane & bo
ue &c. respectu gattæ &c. Omne animal ouans parū dormit: &
curtos facit somnos. Omne aīal habens plus quatuor pedibus
caret sanguine: ut patet de cācro aque dulcis & salis qui habet
decem: sed loco sanguinis habet alium humorē: ut patet in ape
musca aranea &c. Omne animal rugosum caret sanguine: & cito
moritur oleo: ut papilio: eruca aranea &c. Omne animal ouans
habet pēnas uel squamas uel aliud loco prædictorum: ut for
mica alta. Omne animal habens mammillas eas habet sub uen
tre uel prope coxas præter mulierem quæ habet eas in pecto
re. Omne animal generans omnino habet aliquos pilos: & ecō
uerso. Omne animal habēs cornua habet pedes scissos. ut capra
bos &c. Omne animal habens dentes acutos habet labium supe
rius scissum: ut canis & gatta respectu aliorum uidelicet bouis:
equi &c. Omne animal habēs dētes spissos & fortes in opere est

sanæ uitæ & longæ: ut equus: asinus &c. Omne aial habes den-
 tes acutos uel rectos est magnæ iræ: & libenter comedit carnes
 crudas: ut leo: canis: ursus, & econuerso: ut homo: equus &c. Om-
 ne aial uolatile & natas caret medulla multa in ossibus: & habet
 coriū in ossibus: ut anser respectu gallinæ. Omne aial multi san-
 guinis est bonæ dispositionis respectu cæterorū humorū. Omne
 animal uolans caret māmillis: ut patet in gallina: aue: pisce: for-
 mica musca &c. Omne animal auis parui corporis plus cantat
 q̄ magni corporis & maxime in tempore sui coitus: ut patet in
 philomena & colūbo. Omne aial & omnis auis diligit suū fru-
 ctum: & gerit curam sollicitā de illo præter cuculā quæ facit oua
 in alieno nido: & ea non alit. & præter coruam: quæ deserit pul-
 los suos usque in tertiam diē causa est quia pluma est alba. Om-
 ne animal naturaliter cognoscit suos filios & primū & secundū
 & eis præbet prius cibum & māmā &c. Omne animal generas
 prius dormit ouāte. Omne aial aquosum minus dormit aereo:
 ut patet in pisce respectu auis. Omne animal dormiēs se somni-
 at in suo gradu. Omne aial masculinū est in mēbris suis quodā
 modo minus feminino: ut patet in cancri & anguillis: quoniā
 caput masculi est minus capite femellæ: & graffa feminæ est mā-
 ior masculi. Omne aial carens sanguine fugit ipsum libenter p-
 pter eius dulcedinē: ut patet de musca serpente &c. Omne aial
 habens cor est sapientius nō habente: ut patet de uiro & uulpe.
 Omne aial magni pulmonis satis bibit respectu habētis paruū.
 Omne animal non habens parū bibit omni uice: & econuerso.
 Omne animal uiuens de rapina parum bibit ut patet de falcōe
 & cætera. Omne animal generans animal habet femininū sexū
 præter partum. Et hæc de animalibus in eorum differentiis ad
 præsens dicta sufficiant.

Explicit prima pars libelli huius de scientia phisionomiæ.

Nunc incipit secunda pars. Prooemiū. Ca. XXII. & XXIII.
 Euertentes autē ad doctrinā phisionomiæ in hoibus
 & bestiis dicimus qđ animæ sequunt corpus: & ipsæ
 aia secundū seipsas nō sunt passibiles a motibus cor-
 poris in quib⁹ morant certo spatio uitæ t̄p̄alis. In eo

ius ultimo separant: & corpus manet. Hoc autē manifestum est
de moribus ualde per ebrietatē uini uel amoris uel tristitiā la-
boris & ægritudinis. Causa est quia corpus & aīa sunt unius cōpo-
sitionis: unde agūt & patiunt. Sciendū est quod inter cetera aīalia
nō est turpius aīal ad uidendū sine ornatu alterius: quā hō dum
est nudus. neque pauperius. Nam bestię terræ nutriunt ipsū
donec uiuit: ut aues cæli &c. uerbi gratia sol dat ei lucem: bos ei
conterit & colit terrā: & ei omnia ducit de loco ad locū: ouis dat
ei lanam: & terra linum: auis dat sibi penā &c. Sunt enim multa
animalia quibus per consuetudinē multi hoīes & multæ mulie-
res appropriant ppter bestiales mores quos habent & trahere
uident extra usum humanæ naturæ se applicantes moribus be-
stiar. nō tamen dicimus quod ipsi homines sint ipsa aīalia: Sed
in tantū appellamus eos bestiales in quātū uident errare abusi-
rate humanæ sapientiæ. Et sic sæpe dicunt ac pprie appellantur
ab his hoībus qui habēt odio mores bestiales: ut iri hoc exēplo.
Vide hunc leonē: hunc porcū: hunc asinū: hunc canē: hanc uul-
pem: hunc lupū imperatorē: hunc abbatem: hunc monacū: hūc
sanctū: hunc angelū &c. Item audiatis illum leonem. i. quia ru-
git ut leo & clamat fortiter sicut leo. & ita de ceteris similitudi-
nis Mores enim hominū nō sunt nisi passionēs compositi cor-
poris, & animæ. Et tales non cōueniunt alicui, semper nisi quan-
tum disconueniūt ab usu gentiū in loco regionis cohabitantiū.
Sunt autē multa signa phisionomiæ: quæ penitus sunt cōmunia
tam in hoībus quā in aliis aīalibus: ut timor: fortitudo: audacia
pauor: gaudiū: tristitia: amor: odium: sanitas & ægritudo. Ta-
mē sciendū est quod phisionomia non est sic recta in bestiis si-
cut in hoībus: quorū iudiciū est solo uisu sapientis in mēbris pau-
sibilibus: uerum est quod auditu & tactu habet certa cognitio
hominis. Nam uidendo uirū conuenienter habemus iudicium
de illo: & sic de muliere. uerbi gratia in uiso uasus lōgus & grōf-
sus significat pputium magnum & ecōuerso. & super hoc dixit
quidā & bene. Ad formā nasi dignoscit hasta baiardi. Et in mu-
liere pes est signū uuluæ. quia si fuerit ei pes longus & strictus
ac macer significat uuluā longam strictā ac macram: & econuer-
so. Item mensura medij pedis nudij est mensura longitudinis uul-

*ad formā
pedis dig
nosciť
uulua
puellā
ad formā
nati con
oscitur.
astra uiri*

uā totius unicuiq. Vnde dixit qđā. Ad formā pedis tu nosces
uas mulieris. Subtilitas pellis i uulua & in uirgine cognoscit p
conditionem labiorū oris in uno quoq: quia grossa labia oris si
gnificat pellē grossā: & subtilia subtilem. Nares nasi significāt
testiculos hoc modo: quia grossā & latā significant grossos &
latos testiculos: subtiles uero strictos & paruos in oī: quoq: offi
ciū dixit quidā. Testiculi nudi feriunt ad labia culi: nec tantū fe
riunt possint faciare foramē: Semen cōseruant ipsum quoq: spā
dere curāt. Cognoscit enī omnis iuuenis de uirginitate & cor
ruptiōe per multa signa: ut uter que ad pirulā nasi: quia manēte
uirginitate cartilago pirulā nati sentit idiuisibilis sed si ē uiola
ta sentit p̄tibilis. In masculo uirga erecta discoopit & ecōuerso.
Et in muliere os uulua insinuat. Itē dicimus qđ signa cōmunia
pro sciētia nō reputant. ut uisus oculorū &c. Causa est quia om
nes gētes beneficiunt qđ per oculos est uisus & per aures audit⁹:

Vnde si quis diceret talis uidet quia habet oculos iā derideret
& ita de sene ppter signa publica senectutis. Aues ad pennā co
gnoscuntur & ad unguēs: equi ad dentes: caprā ad oculos &c.
Vnde si dicat leo est fortis bestia porcus immūdus: serpens au
dax: gatta timida &c. Prædicta enī & similia si uoce aliqua dice
rent ab aliquo pro sciētia nō reputarent: eo qđ talia signa sūt cō
munia & oibus nota. unde in his nemo dubitat: ut uisu uel com
muniter auditu. Item dicim⁹ qđ nullus homo uidit unqđ hoīem
ueraciter ex toto esse similitē bestia: licet dicat de simiis: sed assi
milat operatione naturā in aliquibus: ut in monstruosis: in qui
bus non contradico. Immo possibile est per artem & per natu
ram: ut fuit ipocentaurus & minotaurus. Vnde nemo potest
phisionomizare per signa communia siue sint hominis siue be
stiarum: sed per signa propria tantum. quæ licet omnes homi
nes possent habere: tamen non omnia habent in se. Quis enim
dubitat de signis communibus: & ea quis nō nouit? & ideo ho
mini sapiētī non conuenit qđ coram aliquo dicat aliquid signū
de communibus: ut uidens hominem fortem ex experientia di
cat ille est fortis ut leo: bene quidem scitur qđ ille est fortis ut leo
& cætera. Oportet enim nos determinare sapiēter oīa & singu
la quæ proprie dant scientiam phisionomizandi: ut ex hac scien

etiam quisque eam scientium ut dicemus aperte in sequentibus ualeat inter gentes omnem reuerentiā & honorem famæ cū proficuo adipisci. Singula enim illorum quæ dant phisionomiā in hominibus sunt ea quæ fiunt in eis ex motibus corporis. scilicet ex forma uel figura a similitudine cuiuslibet membri: etiam ex colore: in eius leuitate & grauitate iessus: flatu: & uoce & cetera. Sciendum est igitur quod membrorum corporis hominis ad quæ proprie pertinet sciētia phisionomiæ: aliud est simplex: ut lingua: epar: & cor. aliud uero cōpositū: ut pes & manus. Quo modo autem hæc omnia sint & habeantur in unoquoque hominum cui tradimus prænominatam scientiam & nō alterius animalis per ordinem capitulorum sub suis rubricis uelut nobis uidebitur sicut & quibusdā aliis uisum fuerit: ut Hipocrati Galieno & Almanfori: sufficienter dicemus si deus uoluerit. Sed ante quæ ueniamus ad totam intentionem nostri sermonis ex prærogatiua dicimus quod ualde cauendum est in omni tempore ab obuiatione & societate hoīs infortunati per opus naturæ superioris: ut ab homine cui diminutū sit aliquod mēbrum: ut oculus manus &c. Cā est quia quilibet taliū est factus infelix: & ex sua infelicitate obstat felici. Et huic præstat in multis nocumentū quod est occultum homini ignaro: cū ipse non possit perpendere de hoc nisi per uiam huius doctrinæ uel per experientiam sui mali. Nam omnis homo se melius potest custodire a suo publico iam facta offensa quæ ab homine infortunato. Causa est quia nocumentum infortunati est occultum: inimici uero publicum. Et est sciendum quod nō est creatura tā bonæ complexionis quæ si membro diminuatur quod nō mutet statum suū aut in peius solito: uel multo in melius. quod raro cōtingit si diu uiuit. Unde dictū est Caute a signatis. Et alibi in hoīe signato in aliquo mēbro non confidas. Signa cōplexionis ratione coloris in facie. Ca. XXIII.

Color albus in facie uel fuscus intermixtus quasi ex albedine & glaucedine siue color gipseus & plumbeus naturaliter significat frigidam cōplexionem. Color rubeus & ruffus in facie cōpositus ex albedine cum multis lintiginibus significat calidam complexionem. Color albus in facie cū subtilitate mollis morbidus ac intermixtus rubicūditate significat tē

arcēdū ē
ab obuiatione et
societate
hoīs infortunati
et
ita
signato
hoc

peratam complexionem. Color brunus in facie significat bonā complexionem. Color in pelle liuidus & etiam in unguibus significat malam & frigidam complexionem.

Signa cōplexionis ratione coloris i pelle. Ca. XXV.

Orpus in pelle albū & sicum in carne habens aliquid uel multum rubei coloris in locis congrais significat dñium coleræ rubeæ. Corpus in carne crassum & in pelle album & cōueniēter coloratū significat dominiū sanguinis. Corpus in colore brunū & in carne crassum cum aliquātulo colore rubei significat dominiū sanguinis cum melancolia. Corpus gracile siue macilentum significat dominiū coleræ rubeæ. Corpus mediocre. s. inter macrum & grossum & iter albū & brunum significat dominium sanguinis cū flegmate & aliquantulo melancoliae. Corpus quod tactu sentitur ualde calidū significat cōplexionem calidam. Corpus quod tactu sentitur frigidum magis q̄ calidū significat complexionem frigidā. Corpus quod tactu sentitur asperum significat siccam cōplexiōem. Corpus quod tactu sentitur molle significat complexionem humidam. Corpus quod sæpe sudat ex facili significat bonā cōplexionē. Corpus quod raro sudat significat frigidā complexionē. Corpus leue & subtile incessu significat bonā cōplexionem. Corpus graue ac pigrum incessu significat malam complexionem.

Signa corporis calidæ complexionis. Ca. XXVI.

Orpora naturaliter calida cito crescūt & bene: ut patet in infantibus: ac ipinguātur uel desiccant: uenæ apparēt sibi p̄ loca: anhelitus ei est manifestus uox firma fortis & grossa: In coitu sunt fortia & eorum appetitiua: bene comedunt & digerunt ac gestāt. multis abūdāt capillis & pili per loca: qui p̄tīm sūt grossi & ericii qđ cōtigit a multo calore cordis: ut patet i leone gallo &c. Signa corporis frigidæ cōplexiōis. Ca. XXVII.

Orpora naturaliter frigida tarde crescūt: parū ipiguanē: uenæ apparēt sibi manifestæ & magnæ: anhelit⁹ ei⁹ puus uel q̄si abscondit⁹: uox i auditu subtilis: uel acuta: a coitu sūt debilia & raro eorū appetitiua: parū comedūt: male digerūt & gestant i pelle sunt alba siue rosea colore: Capilli eorum sunt extensi & longi siue sint nigri siue albi: & sunt subtiles: facile timēt

& expauescunt: & ad laborandum sunt debilia:

Signa corporis humidæ complexionis.

Ca. XXVIII,

Orpora naturaliter humida in carne sunt mollia & leuia
eorum iuncturæ sunt occultæ & pauca fortitudinis. un
de parum possunt durare laborem. Timida sunt & pau
da quasi ex omni: male dormiunt: sæpe mouentur ad luxuriam
Nuda sunt pilis: eius oculi semper lachrymant: pili & capilli eor
um sunt extensi & subtiles & boni ingenii ad addiscendum.

Signa corporis sicca complexionis.

Ca. XXIX,

Orpora naturaliter sicca in tactu sentiuntur aspera: in car
ne sunt macra: in labore fortia & durabilia: libenter & cõ
uenienter comedunt: iuncturæ membrum sibi sunt
manifestæ. Capilli & pili sunt grossi asperi & crispi.

Signa corporis temperati & sani.

Ca. XXX,

Orpora temperata & sana bene comedunt & bibunt iux
ta conuenientiasui: digerunt & disponunt: res ei sapiunt
bonæ: famefcunt in horis conuenientibus: gaudent cum
gaudentibus. bene dormiunt suos somnos: se leuia sentiunt &
uadunt leuiter: cito sudant: raro uel nunq̃ sternutant mediocri
ter impinguntur: in facie sunt colorata in tactu sunt calida: in
eis quinq; uigent sensus conuenienter iuxta conuenientiã ata
tis corporis & horæ.

Signa corporis distemperati & male sani.

Ca. XXXI,

Orpora distemperata & male sana in omni sunt distimi
lia corporib⁹ temperatis & bene sanis. Vnde male come
dunt: non curant bibere: male digerunt & disponūt: res
eis non bene sapiunt: in horis conuenientibus: non se plene tri
buunt gaudentibus: immo quasi tristificantur: & manet tristes
male dormiunt suos somnos: graues se sentiunt: & grauiter ua
dunt: & raro sudant uel nõ sudant: ossitant sæpe uel sternutāt:
brachia extendunt: in facie sunt pallida uel nimis colorata: quicq;
sensus male uigent: non possunt diu sufferre laborem: cito rerū
obliuiscuntur: multum sputant in naribus eis abundant super
fluitates quasi ad omnia sunt pigra: carnes conflant ut nasum &
quandoq; pedes & manus: & oculi lachrymant.

Signa complexionis cerebri,

Ca. XXXII,

p Aruum caput naturaliter habet paruum cerebrũ: & multu-
tudo capillorũ est maxima defensio capitis. Vnde de cõ-
plexione cerebri ita dicimus: Si cerebrũ fuerit calidæ cõ-
plexionis homo ipsum habes in tactu sentit multũ calidus: ca-
pillis multũ abundat: & hi multũ sunt grossi: oculi eius longe ni-
dent: & uidedo differtit: peruigil est sensu: celer argumento: co-
lor capillorũ diu durat: raro abũdat superfluitatibus in naso: uix
ei oculi lachrymãt: & est homo magnæ uigilationis: cupidus q̃
si oĩum pulchrorũ: & corde tendit ad nobilia. Si cerebrũ fuerit
humidæ cõplexionis homo ipsum habens in tactu sentit mol-
lis & lassiuus: capillis abundat subtrilibus: & ei cito in colore trãf-
mutant: & est etiã luxuriosus: saepe sibi lachrymãt oculi: & forte
aliter ifirmatur: ut sanguine &c. uiuit breuiter: in naso ei abun-
dat multa superfluitas: uox ei sonat aliquantulũ ipedita: caput
sape dolet: in persona est debilis: ex facili est pavidus: teneri est
ingenii: pius & condolens alterius mali: & plus simplex q̃ sapi-
ens: & uani ppositi. Si cerebrũ fuerit frigidæ complexionis hõ
ipsum habes est saepe piger: tardi intellectus: duræ capacitatis:
grossi ingenii eius capilli sunt leues & extensi: tarde crescunt: &
& in colore sunt albi uel quasi blundi. Eius oculi raro mouetur:
& breuiter uident: magnus uigilator de nocte: stabilis ppositi:
in laborerio tenax & largus cũ ratione: in tactu sentit frigidus
& mollis: & est subtilis ingenii: & aliquantulũ ad addiscẽdũ sa-
gax. Si cerebrũ fuerit sicca cõplexionis hõ ipsum habes capilli
ei iter tarde & tẽpestiue crescũt: unde in lõgũ nõ cito crescunt
sed breues morantur: & rari sunt in cuti ac grossi in substãtia &
plus ericii: q̃ extẽsi: cito in caniciẽ cõuertunt: & de facili cadunt
de capite ut frondes de arborib⁹: oculi lõge uidẽt: & hõ est tem-
perati incessus & mor⁹: in naso nõ multũ abũdat supfluitates ni-
si sit exigendi causa. Caput saepe dolet: hõ est duri ingenii uan⁹
& male capacitatis. Si cerebrũ fuerit calidæ & sicca cõplexionis
capilli nascunt flauifortes & curti uel nigri uel crispi: homo est
multũ luxuriosus: & ideo cito canescit & caluescit: parũ dormit
in nocte: & est magni ingenii & repentinũ intellectus & apprehẽ-
sionis: leuis in eundo & saliendo: uidet procul: & est uan⁹ in agẽ-
dis: ac ei est raro superfluitas in naso. Si cerebrũ fuerit frigidæ

& humidæ complexionis homo libèter dormit quìs male dormiat: hebes est in factis: sæpe aggrauat passionibus reumaticis & principaliter in capite & in oculis: frequenter abundat superfluitatibus in naso: parum comedit & bibit.

Signa complexionis cordis.

Ca. XXXIII.

Ordis cõplexio si fuerit calida pulsus ẽ uelox: pectus aliquantulũ est pilosum ultra ætatem adolefcẽtia: in carne est calidus: est boni appetitus: in factis audax: in uerbis asper: i dādo tenax: obstinatus: supbus: iracũdus luxuriosus. Si cor fuerit frigida cõplexiõis pulsus ẽ ei tardus: pectus nudũ a pilis: tactus carnis frigidus: durũ appetitus: debilis fortitudinis anhelitus: uox subtilis & debilis: quĩsi piger i factis: i uerbis nõ bene placidus: leuiter pavidus: nõ bene cõedit: & raro bibit: & raro luxuriat nisi sit per accidẽs. Si cor fuerit hũidæ cõplexiõis hõ abũdat capillis multis: quia fiũt lõgi cito & extẽsi: in colore albi uel blũdi: multis abũdat pilis exceptio in pectore: i tactu carnis est mollis: & est in colore alba uel fusca: & aliquantulũ est piguis: multũ timidus: pavidus: hebes: & debilis in laborādo. Si cor fuerit sicca cõplexiõis pulsus ei est durus: corpus totũ est musculosum: in carne macrũ: uenæ sunt manifestæ: pili sunt grossi & curti per loca aliquātulum pilis aspera & grossa. Si cor fuerit calidæ & sicca cõplexionis pulsus est uelox durus & fortis: pectus aliquātulum pilosum pilis tortis: anhelitus magnus: totus in carne calidus: cito mouet ad irā: iracũdus manet & obstinat. Si cor fuerit frigida & humidæ cõplexiõis pulsus est tardus & debilis: pectus nudũ a pilis anhelitus paruus & tardus: tactus in carne mollis & frigidus: nõ facile irascit: & cito iram remittit.

Signa complexionis epatis.

Ca. XXXIII.

Patris cõplexio si fuerit calida cognoscit ex æplitudine uenarũ & ex siccitate noxæ. usi hõ hoc hñs ẽ naturalit fortis: in facie colorat: urina ei ẽ multũ ticta & egestio calidi cibi noet ei: quia ipm inflamat: & etiã abũdat in eo humor colericus: multitudo pilorũ sub hipocũdriis. Si epas fuerit frigida cõplexiõis uenæ apparēt artæ: noxa sp erit tenera: & i multitudine hõ ẽ debilis: multo flegmate abũdat: ut sputo & mucillagine i naso uria ẽ alba: uel quĩ egestio. i. sæpe abũdat uetositate: & multũ dñi

eiunt sibi pili sub hipocundriis. Si epar fuerit humidā cōple
xionis eius sanguis est turbidus: corpus totū est pingue uenter
fit facile conflatu: caro sentitur mollis: in facie est pallida. Si
epar fuerit sicca complexionis pauco abundat sanguine: totum
corpus manet macrum: ueter gracilis: in facie est paucus color.

Signa complexionis pulmonis. Ca. XXXV.

Pulmonis cōplexio si fuerit calida uox est grossa anhelit⁹
magnus. pectus amplū & grossum. Si pulmo fuerit frigi
dā cōplexionis uox est subtilis: anhelit⁹ paruus: pectus
strictū & subtile. Si pulmo fuerit sicca cōplexionis uox est clara
os siccum & pauca saliuā. Si pulmo fuerit humidā complexio
nis uox est clara: os plenu saliuā: & raro bibit.

Signa complexionis stomachi. Cap. XXXVI.

Stomaci complexio si fuerit calida digestio est fortis: ap
petitus magnus: saepe famescit: & sitit frequēter: & ei do
let caput. & oculi patiunt. cito irascitur: & cito ab ira re
uertit. Si stomachus fuerit frigidā cōplexionis digestio est debi
lis: paruus appetitus: raro famet & sitit: capite & oculis sanus ē.
Si stomachus fuerit humidā cōplexionis raro sitit: sputo habun
dat: in naso multa superfluitas: nausea uomitus & uertigo sibi
eueniūt. Si stomachus erit sicca complexiōis saepe sitit: lingua as
pera: noxa sicca cū pruritu uel debili exitu: gula aspa & cibi aspi
ratē igluturant. Signa cōplexiōis testiculoꝝ. Ca. XXXVII.

Testiculoꝝ complexio si fuerit calida partes p̄p̄inquae ue
stiuntur pilis nigris & ericiis: uirga uirtuole erigit: sper
ma exit in substātia multū grossa & uiscosa: & cito exit cū
fricatione coitus: etiā ante cōplemētū aetatis cōtingit grande
desideriū coit⁹. unde super uirga manifestae apparēt uenae: ner
ui eoꝝ sunt fortes: & pellis grossa. Si testiculi fuerint frigidā
cōplexionis partes uicinā sunt multū nuda a pilis: & illi qui
ibi sunt extensi sunt: uirga raro erigit: & debile sperma exit liq
dū & tarde: uenae ipsoꝝ sunt occultae: nerui debiles: pellis subti
lis & mollis. Si testiculi fuerūt humidā cōplexiōis multo sper
mate abūdant & eiiciunt coitu tamē est aqueū & albū ut lac: &
bene utile ad cōcipiendū: tardant multū semē eiicere: pellis est
multū nuda a pilis & subtilis. Si testiculi fuerint humidā com

plexionis sperma in eis generant paucum; tamen illud est spissum & uiscosum & utile ad concipiendum; uirga debile extenditur: pili eorum sunt breues & ericii asperi & grossi; pellis uero grossa magis q̄ subtilis. Si testiculi fuerit calida & humida complexionis uirga potēter erigit: & erecta manet uirilit: & etiā mouet ad contū: & multū semen emittit. Si testiculi fuerint frigida & sicca cōplexiōis uirga tarde erigit: & cito perdit uirtutē; parum seminis emittit & quādoq; nō potest exire coitu cōpleto.

De notitia partū corporis i omni aiali. Ca. XXXVIII.

Or omnibus aliis membris corporis est calidius naturaliter: & ex calore ipsius torum corpus uiuificatur: & tenet calorem in ceteris partibus sui: & ipsum recipit a superiori influxione: quo sic corpus manet compactum unde a calore cordis cetera partes corporis calefiunt. & sic possumus dicere q̄ cor est fons inati caloris & origo: postea epar: & post illud sūt cetera partes carnis & pulpæ. Cerebrum est omnibus partibus corporis frigidius & humidius ad contrarium caloris cordis. unde unum contēperat aliud Adeps naturaliter est frigidior & sicior quādam humiditate coagulata. Os naturaliter est calidū & siccum. Medulla est naturaliter calida & humida oīs cartilago uena neruus pāniculus uentrinus est frigida & sicca naturæ: tamen est minus q̄ os. Cutis est tēperata & pprie est illa q̄ est i uolis manuū: Neruorū quoq; cōplexio multū diuersificatur: quoniam q̄a cerebro progrediuntur humidiores sunt q̄ illi qui a nuda nascunt: cū in sua cōplexiōe uicinēt cōplexiōi cutis quæ dicit tēperata. Glādulæ sunt frigida & humida & oīa mēbra quæ generant lac: ut māmæ sperma testiculi saliu pulmo. Caro multū diuersificat eo q̄ secundū cōplexionē mēbri est calidior & minus calida: tamē omnes carnes recentes absq; sale sunt calide & humida. salitæ uero calida & sicca: diuersificant tñ s̄m locū partis aialis & q̄titatē salis. Caro mediocris. i. macra & crassa est tēperata i oī q̄litate. unde s̄m ueritatē caro bene macra pinguat & crassa macrat. Caro porci castrati hædi agni uituli gallinæ pullog caponis &c. bona est & laudabilis eo q̄ facile digerit: & bonū generat sanguinē caro uolatiliū facilior est ad digerendū q̄ gradientiū: & quicquid est ex eis melius sunt lacertilingua pes

os & epar. Omne frixum & assatum caildum est & siccum: unde durū est ad digerendū: & psonā reddit macrā: oleū est humidū & calidū. Oua sorbilia sunt bona & sana: & ex eis melior est uitelus albumine. Caseus malus est in cibo tā dulcis q̄ salitus: tamen utilis est dulcis post reliquos cibos: quia tunc assumptus facit digerere. Butirum bonum est & sanum. Lac plus malum est q̄ bonum: & in æstate melius. Omne membrū animalis quanto plus est neruosum tanto frigidioris est naturæ: ut pes.

Signa repletionis malorum humorū. Ca. XXXIX.

Epletio malorū humorum qua solet infirmitas generari ostēditur per hæc signa: nimia rubedo in facie: pelliditas in pelle & unguibus: frequens extēsiō brachiorū: pluri-
ma ossitatio: spissa sternutatio: grauis dormitio: plenitudo uenarū: exitus sanguinis de naso ex facili: sæpe grauitas capitis: ut dolor frontis: tinitus aurium: lachrymatio oculorū: & pruritus in eis: timor de plano: inertia corporis ad eūdū & laborandū: magna gignitudo pulsus: dissolutio uentris urina turbida: non uoluntarius appetitus comedendi: & debilitas in tota persona.

Signa nimii sanguinis. Ca. XL.

Ubi sanguis nimis abundat accidit pruritus quasi ubique carnis & principaliter in brachiis: in facie abundat rubedo continue oris dulcedo sentitur ad saporē p̄ter solitū: fiūt ueliculæ in ore & in labiis: qdā ardores sentiunt̄ in pectore: quos carbūculas appellam⁹: quibus psona perdit comedere & suos somnos: urina rubea & aliquātulum spissa: corpus pinguescit: res sapient bonæ in esu: unde bene appetit digerit & deponit.

Signa nimie coleræ. Ca. XLI.

Ubi colera nimis abundat accidit in facie color citrinus: amaritudo in ore: asperitas in gula: sitis multa: pauca salua: lingua sicca & aspera: caput sæpe dolet: os siccum: debilis appetitus: tardus uomitus citrinus uel uiridis cum multa amaritudine. egestio erit sicca dura & pauca quasi adusta & fetulēta cum multo premitu & labore: urina tenuis citrina ignea & clara: uigilatio multa: dormitio pauca: caro macra: & cor instabile de unoquoq̄.

Signa nimii flegmatis. Ca. XLII.

Vm flegma nimis abundat in ore accidit multitudo salivæ. i. spūsus multus: q̄ si fuerit albus & fluidus est bonus si viscosus malus: paucitas sitis: os madidū: gula mollis & lingua raro bibit uel nunq̄ nisi i pradio uel coena: urina exit alba in eundopiger: & in laborando debilis: superfluitas abundat i naso: oculi sūt graues & somnolēti: somnus fit longus: caro undiq̄ sentit mollis & lassua: appetitus debilis paucus acerbus digestio tarda: in facie color albus sine rubeo colore: egestio mollis & pauca foeditatis: in addiscēdo est grosse capacitatis: oculi sepe lachrymāt & pprie oī mane: pili cito crescunt & uugues.

Signa nimie melancolie.

Ca. XLIII.

Vm melācolia nimis regnat accidit ardor stomachi: multitudo appetitus canini: color fuscus i facie: sanguis est niger & spissus: urina nigra uel aliquātulū ruffa cedens aliquātulū ad uiriditatē uel palliditatē: Corpus i tactu sentitur frigidum: habes est in laborerio: pedes frigidi sunt multum: cor suspiciosum persona ex cogitatu tristis: facile itosa: Tenax: amās stare in solitudine: pauci est cibi & potus.

Notula doctrinalis.

Ca. XLIII.

Atura nihil facit frustra: & in unoquoq̄ semper facit qd̄ melius est: & ideo nulla qualiiatis est ociosa in corpore. Sciendum q̄ homo a natiuitate sua usq̄ ad seniū delicari non cessat: nascens ut moriatur. In calida. regione sunt gentes natiue brunæ in pelle: ut patet de æthyopibus: uel rubæ albedine in intermixta aliquantulum. Et in carne sunt sicæ: crispæ: capillos habent & grossos & asperos. Et in frigida regione nascuntur gentes longæ: in pelle multum albæ aut blundæ: nudæ a pilis uel quasi qui in suo esse sunt extensi albi uel blundi. Nota q̄ regio est multiplex in prouincia & matrice mulieris: quæ si utraque fuerit calida creatura generatur: & generata manet nigra uel bruna & cætera. Et si fuerit frigida efficitur alba plus & minus secundum regionis complexionem.

De notitia nimie abūdātiae humorū per somnia. Ca. XLV.

Eiudicio cognitionis somniorū ita dicimus q̄ eorum aliud est uerum: aliud falsum. Item somniorum aliud significat de præteritis: aliud de præsentibus: & aliud

de futuris: & aliud significat nisi fantasiã. & oia ista attendentur esse a quibusdã ppter ætatem: propter cibũ: & ppter tẽpus lunationis. quia aliter uidet in insomniis puer & aliter iuuenis: aliter & aliud senex: & alit̃ & aliud mulier in quolibet sui status. Itẽ niũ ante digestionẽ cibi sumpti uel nihil significat: aut de pteritis siue sui siue alterius quocũq; mō: ut uisũ &c. Somniũ in digestionẽ facta sed nõ dum perfecta significat de p̃sentibus factis licet fiant cũ interuallis. Somniũ post cõpletã digestionẽ cibi assumpti significat de futuris oino. unde cũ quis dormiẽdo se sõniauerit aliquid & in excitatione somni sibi uidebitur extraneum & magnæ significationis: & uellet scire quid significat: con festim surgat: & illud notet: aut nõ dormiat plus super latus su per quod se somniauit. & tũ recordabit in die: nisi multa somnia uiderit longo dormitu. In die autem si aliquid illius somni oblitus sit cratet sibi caput retrorsum ubi est uirtus memoriæ: & tunc cum præiudicationis auxilio facile erit memor si deus uoluerit. Item somniorum quædam significant lucrum: quædam damnum: quædam gaudium: quædam tristitiam: quædam ægritudinem: quædam sanitatem: quædam guerram: quædam laborem: quædam requiem: quædam solũmodo explanationem somni uerbi gratia cum homo somniat in hora debita sui status auem capere lucrũ significat: auẽ perdere damnum significat: plorare gaudium significat: ridere tristitiam significat: uelle currere & nõ posse impedimentũ significat: & ita de cæteris. Sed quia somnia sunt satis exposita in libro somniorum per ordinem alphabeti: quem ponemus in hoc uolumine libri: idcirco hæc dicta sufficiant.

Somnia significantia dominium sanguinis. Ca. XLVI.

Um sanguis regnat homo somniat se uidere rubẽũ colorem: ut miniũ: cinabrium: tinctam scarlatam: sindonem rubeam uel uiolateam: morellum: rosã igranatam: sanguinem fuscum: facere nuptias uel sponsalitia uel esse in talibus. Comedere cibum dulcem & rem sapidam: sentire uentum: ponere uentosam: incarnare aliquem uidere carnem sanguinolentam: & huiusmodi res rubeas aut rubicundo colore.

Somnia significantia. q. coleræ rubeæ. Ca. XLVII.

Vm colera rubea regnat homo somniat se uidere ignem
ardentem: carbones uiuos: prunas accensas: scintillas: oli
banum: fornacem: cereum: fulgur audire tonitrua. cælū
rubeum: ignem: in flāmatum lapidem: litem uerborum iter ali
quos. pugnam: percussionem: rumorē: colorem zallum: lotho
nem: auricalum: aurum: ramū: auripigmentum: capillos blun
dos: amara comedere.

Somnia significantia. d. flegmatis. Ca. XLV. It.

Vm flegma regnat homo somniat se uidere pluiiā: ma
re: flumen: fontē: aquā: canale: puteum: lacū: nauem eun
tem: piscem: rhere: linū: abluere aliquid ut manus pannū
uidere colorem albū: cerusam: calcē: caseum: bombicem: cadere
in aquam: fugulos: lachrymas: sputū: utinam: sirupū aquā hau
sire lixiuum: natate: capillos: tegulas stillare: & hñōi similia.

Somnia significantia. d. melancoliæ. Cap. XLIX.

Vm melancolia regnat homo somniat se uidere colorem
nigrū & fuscum: ut fumū: tenebrā: sepulturā: infirmum:
hospitale mortuorum cadauer: timorem tristitiam: im
potentiam: esse in carcere ligatum: necatum diabolo: uestē esse
stercoratum: & similia.

Somnia significantia caliditatem. Ca. L.

Onstat quando calida complexio: homo se uidet in som
niis stuffare: balneare: ad solem stare: icedere per ignem
se igne offendi uel ferro uel aqua calida & similibus.

Somnia significantia frigiditatem. Cap. LI.

Onstat q̄do frigida cōplexio: hñ in somniis uidet se esse
in loco frigido: glaciē uidere: tangere niuē: ferrū: brumā
plumbū: lapidē: ex frigore tremere: cristallū: albumē oui
lac coagulatū: & similia.

Somnia significantia humiditatem. Ca. LII.

Onstat quādo humida cōplexio: homo uidet in somniis
se t̄gere rem mollē & leuē siue tenerā: comedere panem
recentē: bibere brodiū: mingere aquam palpare.

Somnia significantia siccitatem. Cap. LIII.

Onstat quando sicca cōplexio. hñ somniat se uolare: in se
fieri iusultus: aliqd leuitatis capere: & auē uolare: pēnā: sō

Hum arboris uibrare: schalas: montem: turrim: exprimete aliqd
uel distillare: & huiusmodi similia.

Somnia significantia repletionem humorū. Ca. LIII.

¶ Vando repletio humorū est in corpe hō somniat se gra
uari ab aliquo uel onerari per uoluntatē aut uioientiam:
¶ uelle ire & nō posse: aut se leuare: nec ex debilitate ualere.

Somnia significantia malos humores. Ca. LV.

¶ Vando in corpore sunt mali humores & nimis regnant
¶ homo uidet i somniis se ire per loca coenosa fetida putri
da: tangere limum stercus siccum: menstruum: rem tur
bulentam & similia his.

De notitia auguriorum. Ca. LVI.

¶ Vguria sunt in canonibus ecclesie uenta: tamē dicim⁹ q
¶ quādā accipiūtur per obuiationē hominis uel alteri⁹ aia
lis uel per auditū uocis. & hic & hæc augur auguris idē
est q̄ qui & quæ per talē scientiā indicat res futuras: & sic per si
gna huius scientiæ singula in genere iudicare scit & nouit. Vn
de sciendū est q̄ auguriō: quādā significant bonū euentū: ut
Cōfert & emponeth: quādā malum euentū: ut uiaran & hare
nan: & quādā mediū inter utrunq;: ut fert & confert. Sūt enī
q̄dā notabilia: q̄bus pprie auguria cōsiderant: ut sternutatio of
fitantis: obuiatio uolatus auiū: cantus auiū: uox audita locutio
nis circa propositū negocii: ut somniū antecedens. unde homo
facit auguriū homini sicut cætera aialia faciunt: ut aquila: corni
cula: nocticorax: coruus: bubo: picus: gatta: canis: porcus: equ⁹:
& cætera. ut habet in libro auguriō. Item auguriorum quādā
fiunt ante: quādā post: quādā dextræ: quādā sinistre & cū di
uersa sint in sua dispositiōe q̄libet illoꝝ pprie noiant: & ex pro
prio noie cognoscit interpretādū. Vnde dicim⁹ qd̄ auguria sunt
numero. xii. ad istar. xii. signorū cæli: & sūt hæc: Fernoua: feruet⁹
cōfert: amponeth: scimafarnoua: simafaruet⁹: & hæc fiūt in dex
tro latere. In sinistro uero latere sūt Cōfernoua: cōferuet⁹ uiarā:
harienā: scassarnoua: scassaruet⁹. Cū aut̄ ista noia sint grauia &
multæ significationis: ideo placet nobis ea exponere sufficiēter.
¶ Fernoua ē auguriū qn̄ tu exiueris domū tuā cām faciēdi aliqd
& eūdo uides hoīem uel auem eundo uel uolando: ita quod se

ponat ante te in sinistra parte tui: & istud est tibi signum bonæ
significatiōis super negociū. Feruetus est auguriū quādo tu exi
ueris domū tuam causa faciendi aliquid: & eundo prius inue/
nis uel uides auem uel hominē pausantem ante te in sinistra par
te tui: & istud est tibi malum signū super negocio. Viarā est au
gurium quādo homo uel auis suo itinere uel uolatu ante te tran
sit ueniens ad dextera parte tui: & tendens in sinistram euane/
scit: istud est tibi bonum signū super negocio. Cōfernoua est au
gurium quando prius inuenies hominem uel auem euntē uel
uolantem: & se repauset ante te in dextera parte tui uide te: &
istud est tibi bonum signum super negocio. Conferuetus est au
gurium quando prius inuenis uel uides hominem uel auem se
repausantē in dextera parte tui uidente: & istud est tibi malū si/
gnum super negocio. Scimasarnoua ē auguriū quādo tu uides
hominem uel auem post te & te consequi & transire te: & ante
q̄ perueniat ad te uel tu ad eam: alicubi se repauset te uidente in
dextero latere tui: & tunc est bonū signū super negocio Scima/
saruetus est augurium quando tu uides hominem post te uel
auem pausantem ita q̄ sit tibi dextero latere: istud est tibi malū
signum super negocio. Scassarnoua est augurium quādo uides
post te hominē uel auem: & ante q̄ perueniat ad te & tu ad eam
in loco repauset te uidente significat bonum signum super ne
gocio. Scassaruetus est augurium quādo uides hominem præ
ter ire uel auē in loco pausantem ita q̄ sit tibi in sinistro laterē tui
est tibi malum signum super negocio. Emponēth est augurium
quādo homo uel auis uenit a latere sinistro tui transit ad dextrā:
nec eā uides repausare sed euanescit a te tunc est tibi bonū signū
super negocio. Harrenan est auguriū quando homo uel auis a
dextro latere tui uadit in sinistrū trāsiens post tergū tui & eā ui
des alicubi repausare tūc est tibi malū signū sup negocio. Ut au
tē singula q̄ dixim⁹ euidēti⁹ itelligant libri auguriorū hęc poni
m⁹ i exēplo. De notitia sternutatiōis. Ca. LVII.

Ternuto. tas. uerbum est: & significat sternutare. Et hęc
f sternutatio huius. nis. ipse idem actus est qui dicitur ster
nutatio. Nec aliud est sternutatio q̄ fumositatis uaporum
quæ ascendit in caput usq̄ ad cerebrum. Et cum ibi semper plus

abundēt nociuā q̄ iuuatiua a natura depellitur & cadendo exiti
ictu per nares & per os. Pōt autē uetari sternutatio ne fiat quā
do sentitur cōtingere: Si oculi parū fricentur cōfestim cessat: &
aīali tūc caput purgat a malis uaporib⁹: ut domus a fumo quā
do expellitur a uēto. Quid autē una sternutatio uel duae boni uel
mali significet hic ponam exēplum. Dum enim aliquis homo
cogitauerit aliquid super aliquo negocio emptionis uel intel
lectus &c. & fecerit duas sternutationes uel quatuor aut alibi per
alterā facta fuerint: cōfestim se leuet si sedeat: & si statī pedibus
se moueat & incipiat ire cā cōplendi negociū siue intromittēdi
q̄ p̄sperabilē in eo. Et si fecerit ultra quatuor sternutationes nō p̄
tinet sibi super facto: cū sit sub dubitatione sciēdi ueritatē nisi il
lud uideat adhuc per aliud signū. ut oburationis signo &c. Si uē
ro fecerit unā sternutationē uel tres oīo deliquat oīa tam in dicē
do q̄ in faciēdo: eo q̄ de facto non posset puenire ad bonū finē
nec cito nec facile. Itē si duo homines quasi in uno momento fe
cerit duas sternutationes: idest quilibet eorum fecerit suam ster
nutationem: tunc ei est bonum signum faciēdi aliquod p̄posi
tum incerto facto unde statim incipiat negocium: & prospera
bitur in gressu maris causa negociatiōis & etiā per terrā. Duae
sternutationes ei bonū signū significant: & econuerso: ut de una
uel tribus. Itē cū qs recēter uenit in locū una sternutatio ei bene
significat: & ecōuerso: ut duae uel. iiii. &c. Itē una sternutatio ī ali
qua nocte fētā p̄ quēq̄ de familia dom⁹ bonū significat: ut lucrū
&c. Duae uero malū ut dānum &c. Verū est q̄ ille q̄ sternutat re
cipit partem significationis hac conditione q̄ cetera participa
bunt cum eo de illo euentu. Itē si duae sternutationes fiant omni
noctē ab aliquo & illud cōtinetur per tres noctes signum est q̄
aliquis uel aliqua de domo morietur: uel aliud dānum domui
cōtinget uel maximum lucrum. Item in introitu domus si quis
nouiter habeat unā sternutationē tunc intret eam habitaturus
Si uero duas exeat: & eam non habitet. Item homine iacente in
lecto suo si uigilauerit & fecerit unam sternutationem est sibi si
gnum malum ifirmitatis uel damni. Si uero dormiar & fecerit
unam sternutationē peius significat. ut grandem tribulationē:
mortem personae: uel impedimentum grauissimum: aut rerum

perditionem. Si uero aliquis in lecto iacendo duas fecerint sternutationes & uigilet signum est bonum & lucri uel sanitatis & cetera. Sed si dormiebat tunc est melius. Et si omni nocte duæ fiant sternutationes usq; in tertiam noctem tunc est signum optimum aut in lucro aut in alio honore & cetera. Item si aliquis tota die iuerit ut mercator & peregrinus aut partim in die: & repausauerit in aliquo hospicio: & ibi repente faciat duas sternutationes locum mutet & uadat in aliud hospitium eo quod prosperabitur alioquin aduersabitur. Item cum quis peredo aliquid causa operandi eam rem uel tetigerit & habuerit unam sternutationem: confestim: discedat de loco illo: & permittat oia illic: & alibi tentet: & tunc inde prosperabitur aliquantulum. Et si habuerit duas sternutationes tollat ipsam secure: & eam rem non permittat: nec amplius differat. Item si quis post peractum factum nuper de aliquo unam sternutationem fecerit: tunc ei significatur qd omnia in pacto stabunt firma. Si uero tres fecerit peractum non seruabitur. Item si quis summo mane in die lunæ cū de lecto leuauerit habuerit unam sternutationem significat qd totam ebdomadam habebit prosperam lucro uel alia consolatione. Si uero duas habuerit totum contrarium erit. Item si quis perdidit equum anulum &c. & exiens domum suam causa quarendi: & in exitu nuper habuerit unam sternutationem significatur ei rem suam recuperare. Si uero duas habuerit nunquam rem adueniet. Item die dominico summo mane cū quis se leuat de lecto tres sternutationes habuerit ei bonum significat. Una uero malum significat. Item ante pradium uel cenam quasi uolens incipere comedere duas sternutationes fecerit bonum significat una uero malum. Vir infirmus iacens in lecto si timeat & diffidat & habeat unam sternutationem signum est mortis. Si uero duas euadet. Mulier graui infirma si in lecto habuerit unam sternutationem est sibi signum liberationis. Duæ uero mortem significant.

Nunc incipit tertia pars: in qua continentur capitula Phisionomiae in specie utriusque sexus uiri & mulieris. Ca. LVIII.

De particulas quidem corporum utriusque sexus uide licet uiri & mulieris penitus reuerentes secundum seriem formae cuiuslibet personae in omni statu sui dicimus qd phisionomia est ingeniosa scientiae naturae

per quam cognoscitur uirtus & uitiū cuiuslibet animalis: Et quoniam membroꝝ quædam sunt simplicia: ut lingua cor &c. quædam uero composita: ut oculus nasus &c. Idcirco dicimus q̄ multa sunt signa quæ simul uiuunt: somnia quorum dant iudiciū sapienti. Et ideo sciendū est q̄ multiplex est differentia inter uirum & mulierē cadens in iudicio scientiæ quæ dicitur phisonomia. Quare accipiēda est pprie in uiro: & iproprie in muliere. Causa est quia uir in omni cōpositione ipsam plenius apprehendit q̄ mulier: ut euidenter apparet in scientia canonum qui sunt infra per modum capitulorū. & ob hoc dicimus q̄ pro uiro intelligatur proprie iudiciū uniuscuiusq̄ capituli: & p muliere improprie: cōperato tamen intellectu ipsorū ad idē. Quare magnum ingenium debet adhiberi comprehensionib⁹ omnium quæ sunt necessaria huic sub ui collectionis prius q̄ iudiciū pferatur utriusque sexus: si casus euenierit in aliquo iudicandi. uidemus. n. uirum in facie consimilē mulieri: quem cū sagaciter aspexerimus sic & sic iudicamus de illo: & ita de cæteris partibus corporis ut manus &c. Videmus etiā mulierem in facie: & hæc erit carnaliter similis uiro sola dispositione membroꝝ. s. tam alteraq̄ partiū corporis ut manus &c. q̄ faciei: nūquid iudicamus de illa quæ admodū de uiro possumus iudicare: nequaq̄ sed aliter & debilius pro eo q̄ cōplexio mulieris ualde distat a mera ratione & cōplexione uiri in oibus. nisi in uno modo qui dicitur cōis esse. Sed de cōmuni duæ ptes attribuunt uiro & tertia mulieri. Vnde uolētes ordinē oīum & singulorū partiū membroꝝ retinere: a Capite nūc incipiemus principaliter: & ponemus rubricā unicuiq̄ parti totius corpis humani: & nō alterius animalis: ut opus nostrū sit facilius omni lectori. Et connumeratis oibus membris particulariter a sūmo capite usq̄ ad plantas per dum finiemus ipsum opus cū auxilio dei: qui de nihilo cuncta creauit: & discreuit: solus gubernans omnia: & disponens magno regimine sapientiæ quæ non fallitur.

De capillis.

Cap. LIX.

Apilli plani & extēsi & in colore albi uel blīdi si sint subtiles & molles significant hominē naturaliter timidū corde: debilem uiribus: pacificum in societatibus: ubiq̄ con

uenientem & mansuetū. Capilli grossi & ericii ac breues significānt hominē naturaliter fortē securum: audacē: inquietū: uanū: saepe fallacē: cupidum pulchrorū: & plus simplicem q̄ sapiētem licet fortuna ei faueat. Cuius capilli sunt multū crīpi significant hominē duri ingenii: aut multae simplicitatis: siue utriūque. Cuius capilli sunt multi super tēpora faciei & super frontē: quibus frons ualeat iudicari pilosa significāt hominē simplicem: uanū luxuriosum: cito credētem alteri: in moribus & loquela rusticalis & grossi ingenii. Cuius capilli sunt multū ericii & eleuati & cesareae ex sua tortuositate significāt hoīem ualde simplicē: audacem: superbū: durae capacitatis: uelocis irae. mendacē: luxuriosū: maliciosum: in malo praesumptuosum. Cuius capilli in angulo frōtis sunt ualde ericii & omnes eleuati uel partim ex eis sitque frons calua significāt hominē simplicem & partim malitosum cum sagacitate modorū. Cuius capilli sunt multi. id est spīssi per totū caput significant hoīem luxuriosum: & bonae digestio nis: uanū: uelocis crudelitatis: pigrū in agēdis malae memoriae: cupidū multorū: ac infortunatū. Cuius capilli sunt rubei significānt hominē inuidū: uenenosum: fallacē: superbū: & maliloquū. Cuius capilli sunt ualde blundi significāt hominē conuenientē ad oīa amantē honorē: & uanagloriā habentem. Cuius capilli sunt ualde nigri significāt hominē cōuenientē ad oīa plus ad bonū q̄ ad malū: in officio & opere studiosum: secretū: fidelem: & nō bene fortunatū. Cuius capilli sunt quasi albi uel glauci significant hominē bonae conditionis & conuenientem ad oīa: timidum: uerecundum: debilem: boni ingenii: tenerae capacitatis: duram ac crudelem fortunam habentem. Cuius capilli sunt mediocres in quantitate & colore significānt hominē cōuenientem & plus tendentem ad bonum q̄ ad malum amantē uitā pacificam: munditiā & bonos mores. Cuius capilli tempore iuuetutis sūt cani uel est caluicies significānt hominē mouētem saepe ad luxuriā: uanum: audacem: instabilem: loquacem.

De fronte.

Cap.

LX.

f Rons multū eleuata ī rotūdū significat hoīem libalē amicis & notis: letū: bōi itellectū: alti tractabilē: & multis gra tiis uirtuosū. Cui⁹ frōs ē plana pelle & offe & nō cōtinēs rugas

significat hominem ex facili litigantem. uanum. fallacem. plus simplicem q̄ sapientē. Cuius frons est nimis parua ex omni parte significat hominem simplicem. cito irascibilem facili crudelitatis. cupidum rerum pulchrarum. curialē. Cuius frons est bene rotunda in angulis temporū. ut ossa quasi appareāt & nuda pilis significat hominē boni ingenii & clari intellectus. multæ audaciæ. in malo magnanimū. cupidum pulchrorum munditorum & honoris. Cuius frons est cuspidata in angulis temporū ut ossa quasi foris permaneāt. significat hominē uanum & instabilem. in omnibus debilem. simplicē. & teneræ capacitatis. Cuius frons est in tēporibus quasi conflata grossitudine carnis. scilicet q̄ habeat maxillas carne plenas significat hoīem multi aī superbū iracundum & grossi ingenii. Cuius frons est rugosa & decliuis a medio ut sit quasi duplex in facie nasi siue habeat uallē siue non significat hoīem simplicē. magnanimū. magni ingenii. & crudelis fortunæ. Cuius frons est magna ex omni parte & alī quantulū rotūda nuda pilis uel calua partū uel satis significat hominē audacem. boni ingenii & intellectus. sagacē. malitiosum. magnanimū magnæ iræ nō bene legalē. & ideo facile mendacē Cuius frons est ualde longa & alta in rotūdum ita q̄ facies uersus mentū sit figurata in acutū significat hoīem simplicem. debilem. conuenienter legalem. & crudelis fortunæ.

De Ciliis.

Cap.

LXI.

Ilia artuata multū & quæ frequenti motu eleuant in altū significant hoīem superbū; animosum. uanagloriosum. audacem minacē. cupidum pulchrorum. & conuenientē ad utraq;. Cuius cilia sunt deorsum declinata cum alteri loquitur uel alteri intuetur quasi latenter sub eis significāt hominem ualde malitiosum uel fallacē: mēdacē: proditorem: tenacem: pigrum: secretū: pauciloquum. Cuius cilia sunt rara a pilis significant hominē simplicem: uanū: debilem: cito crudelē: & in societate satis conuenientē. Cuius cilia sunt naturaliter plicata deorsum ut quasi sint crīsa significant hominē inuerecundū: pigrū suspiciosum. tenacē: iuidum: & in multis facile seductorem. Cuius cilia sunt ualde breuia & in colore alba uel blunda significāt hominem quasi ad omnia conuenientem debilem: timidū: faci

le accito alteri credentem & conuertibilem.

De interciliis.

Ca. LXI.

Intercilia significāt hominē tenacē: inuidū: secretum: sagacē: ualde cupidū pulchrorū: uanæ fortunæ: & plus crudelis q̄ delectabilis. Cuius intercilia sunt longa ualde significant hominem aliquantulū duræ capacitatis: subtilis intellectus: magnæ audaciæ multæ fidelitatis: & amicitiaē claræ & perfectæ.

De oculis.

Ca. LXII.

Culi magni. i. grossi & multæ aperitionis significant hominem frequenter pigrum: quādōq; audacē: inuidū partim uerecundum: & partim non secretum: conuenientē tenacem uanum: leuiter mēdacem: magnæ iræ: malæ memoriæ grossi ingenii: & parui intellectus: & minus sapientem q̄ se reputet scire. Cuius oculi sunt in capite quasi absconsi. i. cōcaui intus & longinqui uisus significant hominem suspiciosum: malitiosum: magnæ iræ: peruersi moris: ualde memorem: audacem crudelem facile mendacem: minacem: uitiosum: luxuriosum: superbum: inuidum & seductorē. Cuius oculi foris ualde præminent significant hominem simplicem ad stultum: parū uerecundum: aliquantulum largum: facile seruitialem: grossi intellectus & ingenii: cito conuertibile ad utrunq;. Cuius oculi acute intuentur & studiosè ciliis declinatis significāt hominem malitiosum & multotiens seductorem: falsariū: sape mendacē inuidū: tenacem: secretum: impiū. nec bene legalem. Cuius oculi sunt parui & rotundi conuenienter significant hominē uerecundū: debilē: simplicem: cito credentem dicta alterius: grossi ingenii: tardi intellectus & frequenter crudelis fortunæ: liberalē alteri & cōuenienter uerecundū. Cuius oculi sunt obliqui significāt hominē fallacem: sagacem tenacem: inuidum: iracundum: mēdacem: & in multis malitiosum. Cuius oculi sunt uarii & ituitu uagi significant hominem sape mendacem uanū: simplicem: luxuriosum: seductorem: cito alteri credentem: inuidum: animosum cupidū pulchrorum: & facile cōuertibilem ad utrūq;. Cuius oculi sape cōiuent: & mouent ante & retro significant hominē luxuriosum: instabilem sape mendacē: facile falsariū: proditorē: infidelem: p̄sumptuosum: & durū ad credēdū alteri. Cuius oculi in al

bedine aliquantulum sunt citrini significant hominem simplicē
 saepe mendacē: uanum: fallacē: saepe luxuriosum: infidelē alteri:
 & cōuenienter secretū: ualde sui sensus: & magnæ iræ. Cuius ocu
 li sunt multi motus aut duri siue tardi intuentes tamē acute cū
 reclinacionē carnis ciliorū significant hominē ualde malitiosum
 in multis: uanū: pigrum: mendacem: infidelē: iudiosum: & rixo
 sum. Cui⁹ oculi sunt quasi rubei uel uitiosi lachrymis uel sangui
 ne significant hoīem iracūndū: supbum: dedignosum: crudelē: in
 uerecundū: infidelē: mēdacem uanū: simplicem: tenere capacita
 tis: seductorē: & ex facili piū. Cuius oculi sunt ualde grossi quasi
 similes oculis bouū significant hominem simplicem: tardi intel
 lectus mala: memoriæ: & grossi nutrimenti. Cuius oculi sunt
 in forma mediocres tendentes ad nigredinē significant homi
 nem cōuenienter pacificum: māsuētū: legalem ingenii boni ma
 gni intellectus: & conuenienter alteri seruitialem.

De naso:

Ca.

LXIII.

Asus longus & aliquantulum subtilis significat hominē
 n audacem: curiosum in factis iracundum: uanū: cito con
 uertibile ad utruq;: debilē: & ex facili credentē. Cuius na
 sus fuerit longus & extensus habens punctam deorsum declina
 tam significat hoīem sagacē: secretū: seruitialem: & conueniēter
 alteri fidelem: probū in agendis & supplātaneum. Cuius nasus
 fuerit simus significat hominē impetuosum uanū: mendacē: lu
 xuriosum: debilem: instabilem: cito alteri credentē & conuerti
 bilem ad utruq;. Cuius nasus fuerit in medio latus & declinet
 ad summitatē sui significat hoīem facile mendacem: uariū luxu
 riosum: uerbosum & crudelis fortunæ. Cui⁹ nasus fuerit un dig
 grossus & bene longus significat hominē cupidū omnium pul
 chrorum: in bonis simplicem: in malis sapientē: cōuenienter be
 ne fortunatum: fictuosum in eis quæ cupit: secretum: & ualde
 minus scientem q̄ se scire reputet. Cuius nasus fuerit ualde acu
 tus in puncta mediocris inter longum & curtum grossum &
 subtilem significat hominem cito irascibilem: ualde sui sensus: fa
 cile rixosum & dedignosum: sagacem: debilem: malitiosum: se
 ductorem: minacem & memorem. Cuius nasus fuerit ualde ro
 tundus i extremis & cū paruis natibus significat hoīem supbū:

grossi nutrimenti: cito credentem: uanum: largum & fidelem.
Cuius nasus fuerit nimis longus & in puncta plus subtilis q̄
grossus & conuenienter rotundus significat hoïem in loquen-
do audacem: in agendis probū: facile iniuriosum: fallacem: inui-
dum: tenacem: in fide secretum: cupidum alieni: & multis mo-
dis latēter malitiosum. Cuius nasus fuerit retortus & curuatus
in sursum & longus cōuenienter habens pūctam grossam signi-
ficat hominem audacem: superbum: tenacem: inuidum: cupidū
iracundum: luxuriosum: mendacem: seductorem: uanaglorio-
sum: infidelem: rixosum. Cuius nasus fuerit in medio ualde ele-
uatus significat hoïem saepe mendacē: uanū: instabilem luxurio-
sum: cito credentem: importunum: ingenii boni: grossi nutri-
menti: & plus simplicem quam sapientem & malitiosum. Cuius
fuerit qualitate rubicundus ultra omnem speciem ceterorum
significat hominem auarum impium: tenacem: luxuriosum sup-
plantanæ bonitatis: grossi nutrimenti & ingenii: teneræ capa-
citat̄. Cuius nasus fuerit conueniēter grossus undiq; & super
punctam planus aliquantulum significat hominem satis pacifi-
cum: mansuetum: fidelem: laboriosum secretum: & boni intelle-
ctus. Cuius nasus fuerit super punctam aliquantulum pilosus
& undiq; grossus conuenienter & in iūctura frontis parum sub-
tilis significat hominem bonæ conditionis in omnibus: & con-
uertibilem facile ad utraq;. Cuius nasus fuerit ubiq; grossus na-
res habens latus significat hominem grossi ingenii: & plus sim-
plicem quam sapientem: mendacem: fallacem: subdolum: rixo-
sum: luxuriosum: inuidum: & uanagloriosum.

Denaribus.

Ca.

LXV.

Ares nasi strictæ ac subtiles significant hominem habentem
paruos testiculos: sagacem: dedignosum: mendacē:
fidelē uanagloriosum: cupidū pulchrorū in agendis mo-
destū. Cuius nares fuerint magnæ & amplæ significant hoïem
habentem magnos testiculos: luxuriosum: proditorem uanū: fal-
sum: audacē: mendacē: inuidū: cupidū: grossi ingenii: tenacē: pa-
rū timidū. Cuius nares fuerit ualde obtusæ significant hoïem in-
scipietē: uanū: mendacē: superbū: asperæ fortunæ: & bellicosum.

De Ore

Ca.

LXVI.

f ii

O S magnū & latū ex clausura & aperitiōe significat hominem audacē: iuerecundū: facile bellicosum: mendacē: uerbofum nouigerulū. comestorē: imundū: grossi ingenii tenacem: & ualde iscipientē. Os cuius fuerit parua clausura & aperitio significat hoīem pacificū: timidū: fidelem: secretū tenacē: largum uerecundū: doctrinalem: & parū comedentē. Cuius os fetet flatu significat hominē in epate uitiosum: sape mēdacem: uanum lassiuū: fallacem. teneræ capacitatis: grossi intellectus seductorem: inuidū: cupidū alieni: & cōuenienter alteri largū: nouigerulum: cito. credentē: & plus simplicem quā sapientē. Cuius os redolet flatu significat hominē conuenientē: sapientē: in dando & retinēdo sagacem: secretū: cupidū pulchrorum: fidelem: cito credentem & conuertibilem ad utraq̃.

De Labiis.

Ca. LXVII.

I Abia oris ualde grossa uel nimium reuoluta foris significant hoīem plus simplicē quam sapientē: cito credentē: grossi nutrimenti: & conuenientē ad utraq̃. Cuius labia fuerint cōuenienter subtilia & nō multū foris retorta significant hoīem discretū in omnibus: secretū: sagacē: iracundum: & multi ingenii. Cuius labia fuerint bene colorata & plus subtilia quā grossa significant hominem bonæ cōditionis in omnibus & cito cōuertibile ad utrūq̃ & citius ad uirtutes q̃ ad uitia Cuius labia non sunt bene æqualia in omni ita q̃ unum sit maius altero significant hominem plus simplicem q̃ sapientē: grossi ingenii: tardi intellectus: & uariæ fortunæ.

De dentibus.

Ca. LXVIII.

D Entes parui & debiles in opere & rari & curti significant hominē debilē: boni ingenii: teneræ capacitatis: mansuetum: legalē: fidelem: secretū: timidum: uitæ breuis: & ad utraq̃ conuenientem. Cuius dentes non sunt sibi æquipollentes quantitate & situ gingiuarū ita q̃ quidā sunt stricti quidam lati quidā rari quidā ipsi significant hominem sagacem: ingenii boni: audacem: dedignosum: inuidum: & facile conuertibilem ad utraq̃. Cuius dentes sunt ualde longi & quasi acuti & aliquā tulū rari & fortes in opere significāt hominem inuidum: impium: gulosum: audacem quasi inuecundū: mēdacem: falsum: in-

fidelem: & suspiciosum. Cuius dentes sunt citrini uel bruni siue sint curti siue longi significant hominem plus stultum q̄ sapientem: grossi nutrimenti: cito credentem: turbidi intellectus: saepe fallacem: mendacem: inuidum: cupidū alieni & suspiciosum. Cuius dētes sunt grossi & lati siue declinent foris siue intus siue sint rati siue spissi significant hominem uanum: lassiuum: grossi nutrimenti cito credentem: simplicem: fallacem mendacem: & teneræ capacitatis. Cuius dentes sunt fortes & spissi significāt hominem longæ uitæ: cupidū pulchrorū: duræ capacitatis: grossi ingenii. magnanimū: multū sui sensus: nouigerulū: & cito credentē. Cuius dētes sunt debiles parui rati & exiles significāt hominē debilē breuis uitæ. sagacē. capacitatis bone. cito credentē. cōiuter uerecundū. tractabilē. mansuetum & legalem. Cuius dentes sunt fortes & spissi significant hominē longæ uitæ: luxuriosum: comedonem audacem. fortem. discretum. & sui sensus.

De lingua Cap. LXIX.

Ingua nimis uelox ad loquēdū significat hominem plus simplicem q̄ sapientem grossi ingenii. mali intellectus cito credentē & facile cōuertibilē ad utraq;. Cuius lingua balbutit loquēdo significat hoiem ualde simplicē uanum instabilem: iracundū: cito ab ira conuertibilē. seruitialē. & debilem. Cuius lingua est ualde grossa & aspera significat hominē sagacem: malitiosum. cōueniēter seruitialē. uanum. dedignosum. secretū proditorem. nouigerulum. timidū. impiū. conuenienter sufficientē multorū. Cuius lingua est subtilis significat hominē sagacē. ingeniosum. facile timidum. cito credentem atq; conuertibilem ad utrunq;.

De flatu. Ca. LXX.

Flatus multus significat hominem multi spiritus. & ecōuerso. cuius defectus est duplex: aut ex paruitate pulmonis: aut ex uitiositate toracis. Et ideo animal multi flatus est multæ fortitudinis & multi potus.

De uoce. Ca. LXXI.

Ox grossa in sono significat hominem fortem audacem: superbū. luxuriosum: comedonem: ex facili bellicosum: ualde sui sensus: mendacem: fallacem: secretum: iracundum: clamosum: inuidum. Cuius uox est subtilis & debilis par

uo flatu significat hominē debilem: timidum intellectus boni: sagacem: pauci cibi. Cuius uox est clara & bene expedita in sono significat hominē cōuenienter prouidū: ueracē: sagacem in geniosum mendacē: uanagloriosum: & cito credentem. Cuius uox est solida i cātu significat hominem cōuenienter fortem: intellectuatū: cautū: tenacem: cupidum alieni: & ingeniosum. Cuius uox est tremula significat hominem inuidum: suspiciosum: uanagloriosum. pigrū. debile & timidum. Cuius uox est ualde alta in tono significat hominē fortē, audacem, iniuriosum, & sui sensus. Cuius uox est ualde aspera siue in cantu siue in loquela significat hominem grossi ingenii intellectus & nutrimenti. Cuius uox nimis resonat uel impedita catarris &c. significat hominē plus simplicē sapientem grossi nutrimenti: uanū instabilem, facile timidum mendacē, & cito credentem. Cuius uox est mitis & plana & grata auditori significat hominē pacificum, secretū, timidum, tenacem, iracundū, & ualde sui sensus. Cuius uox incipit a graui & finit in altū significat hominem iracundū: impetuosum: audacem: & tutum. Cuius uox in uocatione alterius sonat mollis significat hominē debilem: mansuetū: tenacem & sagacē. Cuius uox in uocatione alterius est acuta & alta significat hominem tutū: iracundū: audacem: sagacem: malitosum: & satis superbum. Cuius uox est dirupta alta & placabilis significat hominē timidū: & ex facili uanū, animosum: cito credentē: & luxuriosū.

De risu. *liberius uisus* Ca. *in m. 10* LXXII.

Isus abundat in ore stultorū & habentiū splenē magnā & ecōuerso. Cuius bucca ex facili ridet significat hominem simplicē: uanum: instabilem: cito credentem: grossi ingenii & nutrimenti: seruitiale: & nō secretū. Cuius bucca raro ridet & breuiter significat hominē stabilem: tenacē: sagacē: clari intellectus: secretum: fidelē: & laboriosum. Cuius bucca dura mouetur ridēdū significat hominē sapientē: ualde sui sensus: sagacē i geniosum. patientē: tenacem: studiosum suæ artis: iracundū: supplantaneū. Cuius bucca facile ridet: & ridēdo saepe tussit uel ossitat aut torquet caput significat hominem uariū: iuidū: cito credentē & cōuertibile ad utrūq. Cuius bucca ridēdo torquet cū derisione alteri significat hominem arrogatē: falsū: tenacē: iracundū: mendacē:

& aliquatulum pditorē. De Mento. Ca. LXXIII.

Enro amplius & grossus carne multa significat hominem
m pacificū; mediocris capacitatis; grossi ingenii; legalem; se/
cretum & facile cōuertibilem ad utrūq;. Cuius mēto est
acutus & cōuenienter plenus carne significat hominē boni itel
lectus; alti; cordis; & satis laudabilis nutrimēti. Cuius mēto est
quasi duplex quadā ualle significat hoīem pacificū, grossi ingenii
uanum cito credētem, cōuenienter alteri seruitialē, & ualde sup
plātaneū, & secretū factorū. Cuius mēto est acutus & subtilis car
ne significat hoīem audacē, belicosum, irascibilē, dedignosū, ti/
midū, debilē, & aliquatulum seruitialē. Cuius mēto est recuru⁹ cū
ualle in iunctura maxillarū & carne macer q̄si acutus significat
hominem pessimum, simplicem, audacē, superbū, minacem,
inuidum, tenacem, fallacem, cito irascibilem iracundum prodi
torem, furem, & supplantaneum

De barba. Ca. LXXIII.

b Arba nascitur uiro ultra .xxiii. annum paulatim de die i
diem, & tunc nascitur femur extra sexum. Et est sciendū
q̄ tales pili procreantur de superfluitatibus ciborum, fu
mōsitas, quorū superascendit usq; ad partes maxillarū uelut fu
mus ad foramina camini. Et cum amplius nō inueniat meatus
aperros quibus bene ualeāt superius ascendere, sic inde exeunt
in modum pilorum qui dicuntur pili barbæ. Mulieres pene om
nes carent barba in maxillis. Et est sciendum q̄ omnes humores
in quibus in uiris barba generatur, in mulieribus menstruum;
quod est eis quodam meatu & motu ætatis lunæ: quandoq; se
mel i mēse, & quādoq; bis cuius exitus dicit esse fluxus siue sup
fluum. Istud uero cōtingit quādo mulier nō est grauida iā trās
acta .xii. annos, & hoc menstruum quādoq; ei in lac transmutat in
tra mamas. Verum est q̄ hi humores ita subtiles ex natura cali
di sunt q̄ ex eis quasi oriunt pili aliquādo i maxillis mulieris &
pprie circa os ubi magis abundat calor; & hæc mulier dicit esse
barbata. Sciendū qd talis mulier est ualde luxuriosa ppter cali
dam sui complexionem. Est ergo fortis naturæ & uirilī condī
tionis. Mulier uero bene munda a pilis & præcipue circa os se
cundum phisionomiam dicitur esse bonæ complexionis scilicet

timida: pauida: uerecūda: debilis: mitis: & obediēs & econuerſo
barbuta. Item dicimus q̄ in maxilla faciei aut habet barbā aut
non habet quæ ſi habet iam dictum eſt: ſed ſi non habet aliquid
barbæ hoc prædicēdum eſt: q̄ non habens aut nō eſt adhuc in
ætate habendi: aut eſt ppria cauſa qua nunq̄ poteſt exire. Puer
non habet barbā eo q̄ nō eſt natura tā potens adhuc neq̄ tā ma
tura q̄ poſſint porri maxillarū aperiri: & idē intelligendum eſt
de puella rōne menſtrui ppter lunā loco barbæ. Cuius barba eſt
bene ordinata ſiue cōpoſita & ſpiſſa pilis ſignificat hominē bo
næ naturæ & rōnalis cōditionis ad omnia ſm cōiūctū & datos
mores producte: & ecōuerſo. De illis qui habēt eā male cōpoſi
tam: ut patet in eunucis: qui poſtq̄ perdidit ambos teſticulos
ualde tranſmutantur a natura uirorum in naturam mulierū:

De Facie.

Ca.

LXXV.

f Acies quæ ſape ſudat ex facili motu ſignificat hominem
calidæ naturæ: uanum: luxurioſum: bene comedentem:
groſſi ingenii ac nutrimenti. Cuius facies & ualde carno
ſoſa ſignificat hominem timidū cōuenienter latū largū: diſcre
tum: luxurioſum: male memoriæ: cito credentē audita: & bene
legalē alteri: importunæ uoluntatis in optato: inuidum. & ſatis
cōuertibilem ad utraq̄ & ualde præſumptuoſum. Cuius facies
eſt macilēta ſignificat hominē ſagacē fatigabile: intellectus boni:
pius crudelē q̄ piū teneræ capacitatis: & dedignoſum. Cuius
eſt facies minuta ualde & rotūda figuraliſter ſignificat hominē
ſimplicē. timidum: debilē groſſi nutrimenti: malæ memoriæ:
Cuius facies eſt ſimilis ebriſo ſignificat hoīem bibentem uinū
bonum: luxurioſum: uanum: fortem. & ex facili inebriatur. Cu
ius facies iraciſibili aſſimiliatur cito & ex facili iraciſcitur & tenet
iram diu. Cuius facies eſt longa & macra ſignificat hominē ual
de audacem lingua & factō: ſimplicem: rixuoſum: ſuperbum: in
iurioſum: fallacem: durum moribus: piū: & conuenienter lu
xurioſum. Cuius facies eſt communis inter longam & rotun
dam macram & craſſam ſignificat hominem conuenientem ad
omnia tamen citius in bono quam in malo. Cuius facies eſt ual
de craſſa & lata ſignificat hominē ſimplicem plus quā ſapientē:
groſſi ingenii tardi intellectus: hebetē in agēdi: ſape uana glorio

sum: credentem: cōuertibilem ad omnia luxuriosum: uanum ob
 liuiosum: in malo falsum: detractorē: & supplātanē. Cuius faci
 es est ualde plana: sine tumore ualde eleuato significat hominē
 bonæ cōditionis ad oīa: & satis: amabilē: alteri seruitialē: cito cre
 dentē: nō multū sagacē: satis fidelē: & plus simplicē q̄ sapiētē: ac
 patientē i pace cōmuniter grauiā p̄ aduersum fortunā. Cuius fa
 cies est aliquātulū uallata & plus macra q̄ crassa significat homi
 nem iniuriosum: inuidiosum: fallacē: mēdacē: audacē: rixosum:
 laboriosum: grossi ingenii: uanum: ualde simplicē: & tardi intel
 lectus. Cuius facies est mediocris ad quālibet dispositionē carē
 rarū tamē plus pinguis q̄ macra significat hominē in sermone
 ueracem: facilem: seruitialem: cōmuniter ingeniosum: sagacem:
 & memorabilem. Cuius facies est ualde curua & longa ac macra
 significat hominem grossi ingenii quasi ad omnia bona: simpli
 cem: tardi intellectus: & non legalem: & ex leui occasione mali
 riosum. Cuius facies est latior a fronte inferius usq; ad iunctu
 ram maxillarum & altior q̄ postea significat hominē simplicem
 in agendis & in loquela inuidū: partim timidū: partim audacē
 tenacē: mendacem: uanum fallacē: animosum rixosum: debilē:
 grossi uutrimēti: & mali ingenii. Cuius facies est bene disposi
 ta carne colore & suis partibus ut oculis ciliis & cætera. quibus
 fit delectabilis & placida significat hominē generaliter bene di
 spositū ad agendum uitia & uirtutes. Cuius facies est in colore
 pallida significat hominē nō bene sanum: ualde malitiosum pro
 ditorē: mēdacē: superbū: uanum: luxuriosum: tenacē: inuidum
 præsupruosum: grossi nutrimenti: non bene fidelē neq; legalē.
 Cuius facies est bene colorata significat hoīem laudabilis dispo
 sitionis: in sua cōplexione lætum: cito credentē: alteri conueniē
 ter seruitialē: intellectus boni: & ex facili ad omnia cōuertibilē.

De auribus.

Ca. LXXVI.

Vris est hominis & auricula cæteri animalis: & unguis
 a est hominis unguis cæteri animalis. Cuius aures sunt ma
 gnæ. & grossæ significat hominē simplicē uel stolidū: pi
 grum grossi nutrimenti: malæ memoriæ: duræ capacitatis. Cu
 ius aures ualde sunt paruæ & subtiles significant hominē boni
 ingenii: intellectus: & sapiētiae: secretū: pacificū: sagacē: timidū: ho

nestum: mundum: tenacem: uerecundum: uanagloriosum: animosum: memoriae bonae: satis alteri: seruitialem. Cuius aures aliquantulum sunt longae idest ultra communem formam uel amplae ex transuerso significat hominem audacem: inuerecundum: uanum: pigrum insipientem: alteri seruitialem. pauci laboris: & multae comestionis. De capite. Ca. LXXVII.

Aput magnum: & bene rotundum ex omni parte significat hominem secretum: sagacem in agendis: ingeniosum discretum: magnae: imaginationis: laboriosum: stabilem & legalem. Cuius caput est habens gulam grossam cum collo quod declinet uersus terram significat hominem sagacem: tenacem: pacificum secretum: ualde sui sensus & stabilem in agendis. Cuius caput est longum habens faciem longam & magnam ac deformem significat hominem fatuum: malitiosum: uel ualde simplicem: uanum: cito credentem: nouigerulum: ac etiam inuidum. Cuius caput est ualde uolubile hinc & illinc significat hominem fatuum simplicem: uanum: mendacem fallacem praesumptuosum: instabile: tardi intellectus: mali ingenii: tenerae capacitatis: aliquantulum prodigum & nouigerulum. Cuius caput est grossum habens latam faciem significat hominem suspiciosum: ualde animosum: cupidum pulchrorum: sagacem simplicem: grossi nutrimenti: secretum: audacem & non bene uerecundum. Cuius caput est grossum & non conuenienter formosum habens gulam curtam & collum grossum significat hominem in se satis sapientem sagacem: secretum ingeniosum: stabilis imaginationis: fidelem ueracem: & multis tractabilem. Cuius caput: est paruum habens gulam subtilem & longam significat hominem ualde debilem insipientem: pauci cibi: doctrinalem: & non bene fortunatum.

De gula.

Ca. LXXVIII.

Vla candida siue macra aut crassa significat hominem uanagloriosum: uanum: timidum: laxiuum: facile mendacem conuenienter sagacem: magnae irae: & diu dedignosum. Cuius gula est macra & subtilis & in qua uenae apparent significat hominem male fortunae: debilem: timidum: pigrum: grossi nutrimenti: cito: credentem & conuertibilem ad utraque.

De Collo.

Ca. LXXIX.

Ollum longū significat pedes lōgos: & gracile gracilesz.
etiam significat hominem simplicem: nō secretum timi-
dum: debilem: inuidum: mendacem: fallacē in doctrinalē
& cito conuertibilem ad utraq;. Cuius collum est curtum signifi-
cat hominem sagacem: tenacem: fallacē: secretū: stabilem: discre-
tum: iracundum. ingeniosum: magni intellectus: conuenienter
fortem: amantem pacem: dominium: & omnia timida.

De spatulis. Ca. LXXX.

Patulæ macræ & minutæ significant hominem debilem
timidū: pacificū: pauci laboris: cito credentem: & ad oia
conuertibilem. Cuius spatulæ sunt latæ & grossæ signifi-
cant hominem fortem: tenacem: fidelem: grossi ingenii & nutri-
menti: simplicem: multi laboris: satis comedentem: & libenter
stantem in pace. Cuius spatulæ sunt curuæ ad interius signifi-
cant hominem sagacem: pigrum: secretum: ingeniosum: & sup-
plantaneum. Cuius spatulæ sunt abrafæ significant hominē sim-
plicem: tenacē: laboriosum: modestum in omnibus ut lingua &
comestione: pacificum: cito credentem: & cōuertibile ad utraq;
Cuius spatulæ sunt iæquales ut una earum sit altera maior signi-
ficant hominē pigrum tardi intellectus: grossi ingenii & nutri-
menti: simplicē: duræ capacitatis fidelē. audacē. tenacē. prodito-
rem. falsum. & non credentem. Cuius humeri spallarū sunt ual-
de eleuati significant hominē apertæ uitæ. moribus. inuidū. sim-
plicē. uanū. mēdacē. instabile. audacē. inuerecundū. & rixosum.

De brachijs. Ca. LXXXI.

Rachia longa quæ extensione attingunt genua licet raro
contingat significant hominem liberalē. audacem. super-
bum. impetuosum. desiderii. debilem. simplicem. cogita-
minis pauci & uanagloriosum. Cuius brachia sunt ualde curta
respectu staturæ corporis significant hominē bellicosum. ingra-
tum. audacem. inuidum. superbum. factuosum. & tenacem. Cu-
ius brachia sunt grossa ossibus neruis & multa carne significant
hominem conuenienter fortem. superbum. cito præsumptuo-
sum. inuidum. cupidum pulchrorū. & cito credentē. Cuius bra-
chia sunt pinguia & mulculosa significant hominē uanaglorio-
sum. cupidū quorūdā. delectabile. & plus ispiētē q̄ sapiētē agē.

dis. Cuius brachia sunt ualde pilosa siue fit macra siue crassa & mollis carnis significant hominem luxuriosum. teneræ capacitatis. debilem. multæ suspicionis. & sagaciter malitiosum. Cuius brachia sunt ualde nuda pilis significant hominem teneræ capacitatis. magnæ iræ cito credentem. uanum. laxiuum mendacem: facile fallacem: sagacem in malo: & debilem.

De Manibus.

Ca. LXXXII.

m Anus mollis carnis macræ & longæ significat hominem boni intellectus: teneræ capacitatis: ex facili timidum: libeter pacificū satis legalem: discretū: seruitiale domestice cōuersationis: & doctrinale. Cuius manus sunt ualde grossæ ac breues significant hominem grossi ingenii: simplicem: uanū: mendacem: fortem: laboriosum: fidelem: cito credentem: & breuis iræ. Cuius manus sunt pilosæ & grossorū pilorū ac digitorū & curuorū significant hominē luxuriosum: uanum: mendacē: grossi ingenii: & plus simplicem q̄ sapientem. Cuius manus in digitis curuātur sursum significant hominem liberalem & seruitialem capacitatis bonæ: sagacem: parū inuidū: longæ iræ: intellectus boni: & mediocrem inter secretum & nō secretū. Cuius manus sunt implicabiles uersus extremam partem digitorū significant hominem tenacem: cupidum: cogitamosum: laboriosum: sagacem: duri propositi: & nō cito conuertibile ad credendū audita.

De Pectore.

Ca. LXXXIII.

p Ectus grossum & amplum significat hominem fortem: audacem: superbum: tenacem: iracundum: rapacem: cupidū: inuidum: & sagacem. Cuius pectus est strictū & in medio aliquātulū eleuatum significat hominē subtilis spiritus alti intellectus: consilii boni ueracem: mundum: ingeniosum: sagacem: sapientem: magnæ iræ. cito irosus & conuenienter secretum. Cuius pectus est aliquantulum pilosum significat hominem luxuriosum: ualde sagacem. paulum duræ capacitatis. liberalem. laboriosum. & alteri seruitialem. Cuius pectus est mū dum a pilis significat hominē debilem. & teneræ capacitatis. Cuius pectus est planum & macrum ac mundum a pilis significat hominem timidum. laudabilis uitæ & ingenii teneræ capacitatis. pacifica uitæ. secretū. & duræ cōuersationis ad plurima.

d Orsum siue spinale pilosum macrū & ualde eleuatum ab æqualitate partium significat hominem inuerecundum malitiosum, bestialem, mali intellectus, debilem, paruæ fationis, & pigrum, Cuius dorsum est magnum & pingue significat hominē fortem, grossi nutrimenti, uanum, tardum pigrū, & multæ fallaciæ. Cuius dorsum est subtile & extēsum & plus macrum q̄ crassum significat hominem debilem: ex facili pauidum, uanum, rixosum, & cito credentem quæ audit.

u Enter p̄ciatus significat hominem leuiter dedignosum comedonem, bibonem, tardum: magnanimū uanagloriosum falsum, luxuriosum, mendacem partim legalem & partim proditorem, Cuius uenter est paruus & extēsus significat hominem laboriosum, conuenienter stabilem, sagacem, intellectus boni, & teneræ capacitatis, Cuius uenter est ualde pilosus scilicet ab umbilico inferius significat hominem loquacem, audacem, sagacem, intellectus boni, teneræ capacitatis, & conuenientem ad utraq̄, eloquentem, ex facili pauidum, tractabile pro amicis, alti cordis, & non bene fortunatum,

c Caro mollis ubiq̄ corporis significat hominē debile: luxuriosum: ex facili timidum: intellectus boni: teneræ capacitatis: pauci cibi: fidelem: uariæ fortunæ: & plus aduersæ q̄ prosperæ, Cuius caro est dura uel aspera significat hominē fortem: audacem, duri ingenii, uanum, superbum, plus insipientē q̄ sapientem: & crudelis fortunæ, Cuius caro est pinguis & alba significat hominem uanum, uanagloriosum, hebetem, obliuiosum curiosum ad omnia: aliquantulū timidum, uerecundū, sagacem, malitiosum, mendacem, durum ad credendum omnia.

c Ostæ crassæ & carnosæ significant hominem fortem tardum: & ualde simplicem, Cuius costæ sunt subtiles & paruæ ac nudæ a multa carne significat hominem debilem: pauci laboris, sagacem: malum, & iustum ad bonum.

f Femur ualde spissum pilis ac bene ericiis significat hoīem luxuriosum. fortem ad coeundum. & eius semen ualet ad concipiendum. Cuius femur est rarum pilis & subtilibus & extensis significat hominem conuenienter castum idest raro luxuriantem: & eius semen non est bene uirtuosum ad concipiendum. Cuius femur est raturum siue male dispositum. significat hominem debilem. timidum raro coeuntem. & cito conuertibilem ad utrunq.

De coxis.

Ca.

LXXXIX.

c Oxa bene pulpofa significat hominem fortem: audacem: superbum: ut patet in dextrariis: gallis: & falconibus: & econuerso.

De genibus:

Ca.

LXXXX.

g Enuapinguia significant hominem timidum: liberalem: uanum: pauci laboris. Cuius genua sunt macra significant hominem fortem: audacem: fatigofum: secretum: & boni itineris.

De cruribus.

Ca.

LXXXXI.

c Rura hominis habet magnas pulpas retrorsum eo qd ca rent cauda. Sciendum est qd Aristoteles dicit in libro animalium: Omne animal carens pulpa magna in cruribus habet caudam alicuius substantiae: ut pilos &c. Cuius crura sunt grossa ossibus & carne ac pilosa significant hominem fortem: audacem: securum. grossi ingenii: pigrum: tardum: & durae capacitatis. Cuius crura sunt subtilia & non bene pilosa significant hominem debilem: timidum intellectus boni: fidelem: seruitiale: & raro luxuriosum. Cuius crura sunt omnino nuda a pilis significant hominem castum: debilem: & cito pavidum. Cuius crura sunt ualde pilosa significant hoīem pilosum circa genitalia & luxuriosum: saepe uanum: simplicem: & instabile uel abundante malis humoribus.

De cauculis pedum.

Ca.

LXXXXII.

c Auiculae pedum grossae & crassae & ualde foris praeminentes significant hominem uerecundum: timidum: pavidum debilem: parui laboris: sagacem: fidelem: & tractabilem. Cuius cauculae pedum habent neruos ualde manifestos & uenales significant hominem audacem fortem: superbum & animosum.

De pedibus. Ca. LXXXIII.

p Edes magni idest grossi in carne & longi in figura ac duræ pellis significant hominem simplicem: fortem: grossi nutrimenti: tardi intellectus: & uanū. Cuius pedes sunt tardi: subtiles: macri ac pellis mollis significant hominem boni intellectus: alti ingenii: timidum: debilem: sagacem: fatigabilem: parui laboris & cito credentem.

De unguibus. Ca. LXXXIII.

u Nguis est hominis. Vngula uero cuiuslibet ceteri animalis. Vnde ungues subtiles ac boni coloris & longæ formæ significat hoïem bonæ conditionis ad dispositionē sui in sanitate: & q̄ mater tēpore grauidatiōis non comedit res ualde salitas: imo insipidas: & econuerso ut patet de unguibus aujūm rapaciū respectu ceterarū. Cuius ungues sunt in colore pallidæ significat sanitatē & c. nisi sint sic a natura: ut patet de illis accipi trū & falconū. Decalcaneis. Ca. LXXXV.

c Alcani pedum parui & macri significant hominem facile timidum: pauidum. & debile. Cuius calcanei sunt magni & crassi significant hominem securum: fortem audacem: fatigabilem: & plus insipientem q̄ sapientem.

De plantis pedum. Ca. LXXXVI.

p Lantæ pedū cōtinent signa caualliū uelut manus uinculis quibus facile potest cognosci tota fortuna animalis & in fortunū uita & mortis & tēpus. ut patet sufficiēter in arte quæ dicitur Chiromantia quā plene sciimus in nostris diebus uelut acrumantia: & piromantia & quasdam alias. Nā illorū signorū quædā significant bonum: quædam malū: & quædā inter utrunq; cum dubio. Vnde sciēdū est q̄ fixuræ multæ & longæ significat multa impedimenta uitæ & laborē & paupertatē & miserā: Curtæ uero significat peius in omni gradu. Cuius pelis platarū est grossa significat hoïem fortē & firmū: Subtilis uero debile. Depassibus pedum eūdo. Ca. LXXXVII.

p Assus pedum eundo si fiant tardi & ampli significant hominem habentem malam memoriam: grossi ingenii: turbidi intellectus: tenacem: pauci laboris: & non facile credentem omnia. Cuius passus eundo fiunt ue-

loces & curti significant hominem uelocem in agēdis: cito imaginantem uicem: teneræ capacitatis. Cuius passus fiunt ampli & discordati uiam rectam non tenentes significant simplicem & grossi nutrimenti ac sagacem in malo: ut patet de uulpe.

De Motu personæ.

Ca.

LXXXVIII.

Motus personæ festinus cū debeat esse rationabiliter firmus siue loquatur siue sedeat siue stet in pedibus ut mouēdo manus uel pedes uel caput nec sit ei necesse significat hominē imundum: indiscretum: male loquentē: uanum: instabilem: mendacem: & non bene fidelem. Cuius motus fit raro quādo loquitur significat hominem satis conuenientem ad singula ut sagacem: tenacem seruitialem: stabilem: & boni intellectus. Cuius motus fit uelox & sine causa uel ante uel post significat hominem simplicem: grossi ingenii: & ualde malitiosum. Cuius motus est claudicus significat hominem malitiosum: mendacē falsum: inuidum cupidum alieni: & aliquantulum conuenientē ad omnia ad quæ moueatur uel moueri debeat alter.

De gibbosis & strumosis.

Ca.

LXXXIX.

Gibbus idest strumo significat hominem sagacem: ualde ingeniosum: malæ memoriæ: fallacē & satis malitiosum. Cuius gibbus est tantum ante significat hominem in animo duplicem: & plus simplicem quā sapientem.

De statura hominis.

Ca.

C.

Statura hoīs multū nunciat de illo. unde si hasta fuerit longa & bene recta ac plus macra quā piguis significat hoīem audacē: crudelē: superbū: clamorū: uanagloriosum: duræ iræ: tenacē: psumptuosum: nō cito credentē audita: sape mendacē: & i multis malitiosum. Cuius hasta est longa & crassa conuenienter significat hoīem fortem: facile infidelem: falsum: grossi ingenii: tenacem: sagacem: ingratum: & supplantaneū. Cuius statura est ualde longa macra & subtilis significat hominē insipientem: uanum: mendacem: grossi nutrimenti: importunum ad optata: cito credentem: debilem in agendis: tardum & ualde sui sensus. Cuius statura est curta & grossa significat hominem uanum: inuidum: suspiciosum: & plus simplicem quā sapientem: grossi ingenii & conuenienter alteri seruitialem & credentem lō

gæq; iræ. Cuius statura est macra & curta ac bene recta significat
hoiẽm naturaliter sagacẽ: ingeniosum: tenacem: superbũ: audacẽ:
secretum: fatigabilẽ: uanagloriosum: tenacẽ: superbum: audacẽ:
secretũ: fatigabilẽ: uanagloriosum: cõuenienter sapientẽ: intel-
lectus boni: & ualde supplantaneũ. Cuius statura est decliuis an-
terius nõ tamen uetustate sed natura significat hominẽ sagacẽ:
secretum: habentem: grossi nutrimenti: seuerũ, tenacem: laborio-
sum: durã irã: & non cito credentẽ. Cuius statura est uersa in po-
steriori parte significat hoimẽ stolidũ: modici intellectus: grossi
nutrimẽti: uanũ malã memoriã: & cito cõuertibilẽ ad utraq;.

Notula Doctrinalis. Ca. CI.

Vm uideris hominẽ humilẽ: rubẽ: fidelẽ: longum: sapi-
entem: pinguem: uelocem: macrũ: simplicẽ: bonum: pul-
chrum: non uanagloriosum: pauperem: non inuidum al-
bum sapientem cum nalo sonantẽ bene loqui/industre nõ men-
dacẽ/rectum in hasta nõ audacẽ non crudelem, etiam ex facili cla-
mosum/albũ non facile timidum/loquentẽ/modesto usu nõ sup-
plantaneum/& sagacẽ non calidũ in carne ac pilosum i cruribus
& in uentre. & non sepe luxuriosum innuentem oculo: non fal-
laciẽ & mendaciẽ ac uanũ non subdolum bene sapientẽ suã
artis/bonitate utentem bene diuitem non tenacem nõ crudelẽ
contra miseriam alterius bene pauperem nõ piũ & misericor-
dem morbidum uenditorem non mendacẽ ac laudatorem suã
mercis emptorem non in aliquo mercem optatam calumnian-
tem habere bonum forum & uolentem esse bonum quo ad de-
um non multipliciter aduersatum: Redde speciales gratias soli
deo & eius matri. Et tunc est operatio diuina contra cursum cõ-
munem naturã mundi transitorij.

Capitulum ultimum libri phisionomiã in quo cõprehendi-
tur intentio singulorum capitulorum eiusdem sciẽtiã.

Phisionomista oportet se scire sapienter oia quã prædixi-
mus in uno quoq; capitulo iudiciorũ particulariũ ne iudi-
cando quenq; præcipites in eandem sciẽtiam cum iudi-
cium in uno istorum non solum modo sit attẽdentẽ. Sed quilibet
phisionomista debet caute colligere in seipso testimonia illa
uniuersi corporis quã nõ de aliquo accidentaliter transmutantẽ

1. par
tium

ut de sanitate in infirmitatē &c. ueluti sunt testimonia oculorū
frontis nasi aurium dentium &c. Et cū diuersa testimonia huius
præbeant iudiciū dignitatis phisionomiæ: semper declinandū
est ad uniuersale iudicium & maioris partis omniū membrorū
quæ supra diximus ordinare. Et qui aliter fecerit cadet leuiter
in errorem. Causa est quia omne membrū habet per se certa iu
dicia ut patet in prædictis capitulis. & ideo nullus homo est qui
solummodo sit unius iudicii ppter certum mēbrum cum unū
contradicat alteri. Et magis uincens deuincat minus. Et quia
membra sunt multa: & quodlibet habet sua iudicia non uident
capitula errare: cum nō sit ex toto unum in unoquoque homi
ne de his quæ prædiximus: immo uidebit multū diuersificari a to
to: qđ si esset nō esset iusta probatio. Oculi habent sua iudicia:
& homo causa oculorū debet esse sic dispositus: sed alia mēbra ad
quid erunt: Ergo cū tot membra sint ideo sunt multæ diuersita
tes in homine. Et sic nullus homo cadit in iudiciū unius mē
bri: sed omniū. quare cum discretionē sunt inuestiganda capitu
la & cōmiscenda: Insuper credendū est qđ multa sunt accidentia
quæ ueraciter laxāt: quando huiusmodi rei ueritatē cōsiderare
uoluerimus in omnibus scilicet ætas personæ: ætas tēporis ad
personam: longa permanētia in loco: longus usus doctrinæ: lō
gus usus certæ societatis: nimia regnatio humorū complexiōis
præter solitū: ægritudo accidentalis: uiolenta accidentia contra
naturam: & defectus alicuius sensus naturalis ex quinque. Qua
re finaliter cum grandi industria huius omnia quæ supradixi
mus attendunt commixtæ. Et sic aliquis iudicium de prædictis
modo aliquo nō errabit: & nō erratum non fallet deo uolente:
Et hæc de Phisionomia quæ nunc prædiximus dicta sufficiāt.

Finis:

Leaf g4 (blank) missing

J. 40 (blanks) missing.

